

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kalastuslain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi kalastuslakia. Kalastuslakiin ehdotetaan lisättäväksi säännökset, joiden nojalla voitaisiin vapaa-ajankalastajat velvoittaa ilmoittamaan saalis- ja pyyntitietonsa Luonnonvarakeskukselle, jos se on tarpeen kyseisen lajin tai kannan kestävän käytön ja hoidon suunnittelemiseksi sekä järjestämiseksi tai luontaisen elinkierron varmistamiseksi tai vieraslajin seurannan järjestämiseksi. Lisäksi esitetään, että Luonnonvarakeskus laatisi kolmen vuoden välein raportin Suomen kalakantojen tilasta ja kalastuksesta, sekä merialueen että sisävesien osalta Suomessa. Esitykseen sisältyy myös muutoksia kalataloushallinnon tietovarantojen sisältöön ja niiden käyttöön, terminologiaan sekä tietovarantojen rekisterinpitäjien vastuisiin ja tietojen ilmoittamatta jättämisen sanktiointiin.

Ehdotettujen muutosten keskeisenä tavoitteena on varmistaa riittävän ja laadukkaan tiedon saaminen kalakantojen käytön ja hoidon järjestämiseksi. Tavoitteena on parantaa edellytyksiä saalis- ja kalastustietojen saamiseksi päätöksentekijöille vapaa-ajankalastuksesta etenkin niiden uhanalaisten tai maantieteellisesti laajan elinkierron omaavista lajeista, joiden osalta nykyisin käytössä olevilla menetelmillä ei saada riittävästi tietoa.

Hallituksen esitys selkeyttäisi ja täsmentäisi tietovarantojen ja rekistereiden pitämisen vastuita ja tietojen käyttöä kalataloushallinnossa. Lisäksi esityksessä on tarkasteltu kalastuslakia EU:n tietosuojalainsäädännön vaatimusten näkökulmasta sekä täsmennetty yksittäisiä säännöksiä kalastuksen valvonnan ja kalastusrikkomusten osalta EU:n uusimpien säännösten valvonnan tehostamiseksi.

Esitys toteuttaisi pääministeri Sanna Marinin hallitusohjelman kirjausta kaikkea saalistettua kalaa koskevan vaelluskalojen saalisilmoituksen käyttöönotosta (Omakala -tietojärjestelmä). Esityksellä toimeenpantaisiin myös hallitusohjelman mukaisesti kansallista lohi- ja meri- taimenstrategiaa sekä osaltaan autettaisiin turvaamaan elinvoimaiset ja kestävät kalakannat kalastusta harjoitettaessa. Lisäksi esitys edesauttaisi hallitusohjelmassa mainittujen muiden vaelluskalakantojen elvyttämisen, vapaa-ajan kalastuksen ja kalastusmatkailun tavoitteita.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2024.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
PERUSTELUT	3
1 Asian tausta ja valmistelu	3
1.1 Tausta	3
1.2 Valmistelu	4
2 Nykytila ja sen arviointi.....	5
3 Tavoitteet	6
4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset	7
4.1 Keskeiset ehdotukset.....	7
4.2 Pääasialliset vaikutukset.....	9
5 Muut toteuttamisvaihtoehdot	13
5.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset.....	13
5.2 Ulkomaiden lainsäädäntö ja muut ulkomailla käytetyt keinot	14
6 Lausuntopalaute	15
7 Säännöskohtaiset perustelut	16
8 Lakia alemman asteinen sääntely	28
9 Voimaantulo	28
10 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys	28
LAKIEHDOTUS	36
Laki kalastuslain muuttamisesta	36
LIITE	42
RINNAKKAISTEKSTI.....	42
Laki kalastuslain muuttamisesta	42

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja valmistelu

1.1 Tausta

Vuoden 2016 alusta voimaan tulleen kalastuslain tarkoituksena on parhaaseen käytettävissä olevaan tietoon perustuen järjestää kalavarojen ekologisesti, taloudellisesti ja sosiaalisesti kestävä käyttö ja hoito siten, että turvataan kalavarojen kestävä ja monipuolinen tuotto, kalakantojen luontainen elinkierto sekä kalavarojen ja muun vesiluonnon monimuotoisuus ja suojelu. Koko kalastuslain toimivuuden kannalta on olennaista varmistaa tarvittava laadukas tieto kalakan-
noista ja kalastuksesta.

Vapaa-ajankalastuksen saalis- ja pyyntitietoja ei ole riittävästi saatavissa kalastuksen sääntelyn tarpeisiin. Erityisesti harvemmin saaliiksi saaduista lajeista ei ole riittävästi tietoa, koska kalastustiedusteluiden avulla saatavat tiedot harvalukuisista saalislajeista ovat epätarkkoja. Kuitenkin kalastuksen sääntelyn näkökulmasta niiden osalta tietotarve on suurta, koska monet näistä lajeista ovat uhanalaisia tai heikentyneitä.

Kaupalliset kalastajat ovat lainsäädännön nojalla velvollisia ilmoittamaan saalis- ja pyyntitietonsa, mutta vapaa-ajan kalastuksen osalta vastaavaa velvoitetta ei ole Tenojokea ja sen sivuve-
sistöjä lukuun ottamatta. Tietojen epäsuhta vaikeuttaa kalastuksen sääntelyä ja eri kalastajaryh-
mien huomioon ottamista kalastuksen järjestämisessä sekä kalastuslain ensimmäisen pykälän
tavoitteen toteutumista.

Hallituksen esitys toteuttaisi pääministeri Sanna Marinin hallitusohjelman kirjausta ”otetaan
käyttöön vaelluskalojen saalisilmoitus koskien kaikkea saalistettua kalaa (Omakala-tietojärjes-
telmä)”. Esityksellä toimeenpantaisiin myös hallitusohjelman mukaisesti kansallista lohi- ja me-
ritaimenstrategiaa. Lisäksi esitys edesauttaisi hallitusohjelmassa mainittujen muiden kalastuk-
sen kestävyys-, vaelluskalakantojen elvyttämisen, vapaa-ajan kalastuksen ja kalastusmatkai-
lun tavoitteita.

Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunta on lausunnoissaan (mm. MmVL 11/2018 vp— E
44/2018 vp ja MmVL 6/2020 vp) kiinnittänyt huomiota siihen, että tiedot vapaa-ajankalastuksen
saalistietojen ja kalastuksen määrän arvioinnissa ovat puutteellisia. Valiokunta onkin katsonut,
että vapaa-ajankalastuksen seurantaa ja saalisilmoituksia tulee tehostaa ja luoda yksinkertainen
sähköinen ilmoitusjärjestelmä.

Euroopan unionissa on vireillä yhteisen kalastuspolitiikan valvonta-asetuksen muutos. Komis-
sion ehdotus asetuksen muutokseksi sisältää esityksen saaliin sähköisestä ilmoitusvelvollisuu-
desta merialueella tietyissä tilanteissa myös vapaa-ajan kalastajille. Asetusehdotusta koskevat
neuvottelut Euroopan parlamentin ja neuvoston kanssa ovat kuitenkin vielä kesken, joten on
liian aikaista arvioida tulevan asetuksen lopullista sisältöä.

Hallituksen esitys myös selkeyttäisi ja täsmäntäisi tietovarantojen ja rekistereiden pitämisen
vastuita ja tietojen käyttöä kalataloushallinnossa sekä ottaisi huomioon EU:n tietosuojalainsääd-
ännön vaatimukset. Lisäksi esityksellä täsmennettäisiin yksittäisiä säännöksiä kalastuksen val-
vonnan ja kalastusrikkomusten osalta EU:n uusimpien säännösten valvonnan tehostamiseksi.

1.2 Valmistelu

Esitystä on valmisteltu yhdessä sidosryhmien kanssa. Maa- ja metsätalousministeriö on perustanut kalastuslain toimeenpanon seurantaryhmän (MMM063:00/2020), jossa ovat jäseninä mm. ympäristöministeriö, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset, Metsähallitus, Luonnonvarakeskus, kalastusalan järjestöt sekä ympäristöjärjestöt ja Saamelaiskäräjät. Seurantaryhmässä on keskusteltu sidosryhmien kanssa pykäläluonnoksista sekä niiden taustoista ennen asiakokonaisuuden laittamista lausuntokierrokselle.

Vapaa-ajankalastajien saalis- ja pyyntitietojen keräämiseen käytettävää Omakala -palvelua (mobiili- ja verkkosovellus) on kehitetty yhdessä sidosryhmien kanssa. Luonnonvarakeskus, joka kerää kalastustiedot vapaa-ajankalastajilta ja joka on vastannut palvelun kehittämisestä, on maa- ja metsätalousministeriöltä saamansa määrärahan turvin perustanut Saaristomerelle pilot-tihankkeen yhdessä Suomen Vapaa-ajankalastajien Keskusjärjestön, Länsi-Suomen kalatalouskeskuksen ja Suomen Kalastusopaskillan kanssa. Edellä mainittujen järjestöjen edustajat ovat päässeet testikäyttämään palvelua ja auttamaan sen kehittämisessä asiakaslähtöisyyden edistämiseksi. Lisäksi Tornionjoella on ollut oma pilottihankkeensa.

Omakala -palvelun sisältöä on suunniteltu työpajoissa ja erilaisissa tilaisuuksissa jo ennen kehittämistyön ja lainsäädännön muutoshankkeen aloittamista. Valmistelutilaisuuksissa on tullut esille, että vapaa-ajankalastajien motivoimiseksi palvelun käyttöönottoon ja saalis- ja pyyntitietojen lähettämiseen, on palvelusta oltava kalastajalle myös hyötyjä esimerkiksi ajantasaisen tiedon saamiseen paikallisista kalastusrajoituksista ja muista ajankohtaisista kalastukseen liittyvistä viranomaistiedoista. Myös kalastonhoitomaksun kuitin saamista näkyviin samassa palvelussa on toivottu. Sidosryhmien antama palaute on pyritty ottamaan huomioon käytettävissä olevien määrärahojen puitteissa palvelun kehittämisessä.

Esityksestä on käyty Saamelaiskäräjälain (974/1995) 9 §:n mukainen neuvottelu Saamelaiskäräjien kanssa 29.8.2022. Neuvottelussa sovittiin, että hallituksen esityksen tähän kohtaan eli asian valmistelua koskevaan kohtaan lisätään Saamelaiskäräjien neuvottelussa esille nousseita huomioita.

Saamelaiskäräjien puolelta tuotiin esiin huoli kalastusta koskevan saalisilmoitusvelvollisuuden mahdollisista vaikutuksista saamelaiseen kulttuuriin liittyvän kalastuksen harjoittamiseen. Pyyntipaikkaa koskevat tiedot kuuluvat saamelaisyhteisölle ja niitä ei haluttaisi luovuttaa viranomaistenkaan tietoon. Ilmoitusvelvollisuuden myötä jouduttaisiin ilmoittamaan sellaista tietoa, minkä toivottaisiin säilyvän vain yhteisön piirissä. Saamelaiskäräjien mukaan järjestelmä pitäisi saada sellaisiksi, että tiedot pysyvät salassa ja ettei niitä leviä ulkopuolisille, eikä kalastuspaine ohjautuisi tietojen perusteella jollekin tietylle paikalle.

Esityksestä on informoitu Ruotsin viranomaisia erityisesti Tornionjokea koskevan menettelyn osalta.

Hallituksen esitys on ollut lausunnolla 16.9.–14.10.2022 välisen ajan ja siitä saatiin 21 kpl lausuntoja. Lausuntopalautteen yhteenveto ja sen johdosta tehdyt muutokset ovat nähtävissä esityksen kohdassa 6.

Hallituksen esityksen valmisteluasiakirjat ovat julkisessa palvelussa valtioneuvoston Säädösvalmistelu ja kehittämishankkeet -sivulla valtioneuvosto.fi/hankkeet tunnuksella [MMM005:00/2021](https://valtioneuvosto.fi/hankkeet).

2 Nykytila ja sen arviointi

Saalis- ja pyyntitietojen ilmoittaminen

Kalastuksen saalistietojen tarve on kasvanut, kun istutuskasvatuksesta kalakantojen hoitopolitiikasta on siirrytty kalastuksen sääntelyä ja luontaista lisääntymistä suosivaan kalakantojen hoitoon vuonna 2016 voimaan tulleen kalastuslain myötä. Kalastuslain tarkoituksena on parhaaseen käytettävissä olevaan tietoon perustuen järjestää kalavarojen ekologisesti, taloudellisesti ja sosiaalisesti kestävä käyttö ja hoito. Tiedot saaliista, sen laadusta sekä kalastajien määristä ja käytetyistä pyydyksistä eri vuodenaikoina ja eri alueilla on keskeistä tarvittavaa tietoa kalastuksen ohjaamisessa ja sääntelyssä. Tiedon puutteet vaikeuttavat ajallisesti ja alueellisesti oikein kohdennettujen toimenpiteiden tekoa sekä tehtyjen kalastuksen rajoitus- ja muiden hoitotoimenpiteiden tuloksellisuuden seuraamista.

Suomessa kalastaa arviolta noin 1,5 miljoonaa vapaa-ajankalastajaa vuosittain. Vapaa-ajankalastajien saalis oli vuonna 2020 yli 30 miljoonaa kg ja sen arvo noin 79,6 miljoonaa euroa kalastajainhinnoin laskettuna. Vapaa-ajankalastajien saalis Suomen kokonaissaaliin (vapaa-ajankalastus ja kaupallinen kalastus yhteensä) arvosta oli sisävesillä 82 % ja merialueella 64 %, kun silakkaa ja kilohailia ei oteta tarkasteluun mukaan. Vapaa-ajankalastukseen luetaan kuuluvaksi kotitarve- ja virkistyskalastus.

Vapaa-ajankalastajilla ei ole lainsäädäntöön perustuvaa velvollisuutta ilmoittaa saalis- ja pyyntitietojaan viranomaisille lukuun ottamatta Tenojokea ja sen sivuvesistöjä. Kalastuslupien myyjät ovat kuitenkin usein asettaneet kalastuslupiin ehtoja saaliin määrästä ja sen ilmoittamisesta, mutta nämä tiedot ovat jääneet vain kullekin luvanmyyjälle omaan käyttöön, eikä niiden perusteella ole pääsääntöisesti voitu muodostaa käsitystä alueellisista vapaa-ajankalastuksen saaliiden määristä tai pyyntitiedoista edes tiukasti säänneltyjen lajien osalta. Esimerkiksi Tornionjoen lohisaliin selvittämiseksi Luonnonvarakeskus joutuu käyttämään runsaasti resurssejaan, jotta eri lähteistä saaduista tiedoista voidaan muodostaa kokonaiskuva vuosittaisesta saaliista.

Vapaa-ajankalastuksesta on kerätty tietoja erilaisten kalastajille lähetettyjen tiedusteluiden avulla. Kalastustiedusteluiden avulla saadaan tietoa sekä kalastuksesta että käytetyistä pyydyksistä. Kalastustiedustelut perustuvat otantaan eli tiedustelu lähetetään vain osalle kalastajajoukkoa, jonka antamat vastaukset laajennetaan koskemaan kaikkia vapaa-ajankalastajia. Otantojen vuoksi kalastustiedusteluilla saadaan tietoa yleisimmistä saalistajeista ja kalastustavoista. Sen sijaan harvemmin saatujen lajien osalta tiedot ovat epävarmoja, vaikka erityisesti juuri niiden osalta tiedon tarve kalastuksen sääntelyn ja kantojen kehityksen osalta on suurta. Erityisesti uhanalaisista ja heikentyneistä sekä laajan elinkierron omaavista vaelluskalakannoista tarvitaan nykyistä enemmän ja tarkempaa tietoa kalastuksen ohjaamiseen. Näille lajeille tai kannoille on laadittu usein myös kalastuslain 34 §:n mukainen valtakunnallinen kalavarojen hoitosuunnitelma.

Kaupallisilla kalastajilla on merialueella velvollisuus yhdenmukaisesti ilmoittaa saaliinsa ELY-keskukselle. Säännökset koskevat myös 2 -ryhmän kaupallisia kalastajia, joilla vuosittaiset tulot kalastuksesta jäävät alle 10 000 euron. Kiintiölajien saalis (silakka, kilohaili, lohi ja turska) tulee ilmoittaa pääsääntöisesti kalastusmatkakohtaisesti ja muut lajit kalenterikuukausittain alle kymmenmetristen alusten osalta. Sisävesien kaupalliset kalastajat ovat velvollisia ilmoittamaan saaliinsa Luonnonvarakeskukselle kerran vuodessa. Lainsäädännöstä johtuvien tietojen ilmoittamisvelvollisuuden eroavaisuudet vapaa-ajankalastajien ja kaupallisten kalastajien välillä, on johtanut siihen, että kaupallisesta kalastuksesta on tietoja, mutta vapaa-ajankalastuksesta ei ole. Kalastuslain ensimmäisessä pykälässä mainitun tavoitteen toteuttaminen ei ole mahdollista, ellei myös vapaa-ajankalastuksesta saada riittäviä tutkimustietoja lain soveltamiseen.

Tietovarannot ja rekisterit

Voimassa olevan kalastuslain 11 luvussa säädetään kalataloushallinnon rekistereistä. Säännöksissä ei ole selkeästi määritelty, mitkä ovat eri viranomaisten vastuut rekistereiden suhteen vaan asia ilmenee kalastuslaissa eri viranomaisille määrätystä tehtävistä johdettuna. Voimassa olevan lain sääntelyn epätasällisyys vaikeuttaa eri viranomaisten vastuiden hahmottamista ja on tarpeen muuttaa selkeämmäksi. Rekisteritietojaan selvittävän kansalaisen tai yrittäjän on lain rekisterisäännöksiä lukemalla vaikea saada selville, mistä viranomaisesta hän voi omia tietojaan kysyä. Kalastuslain 11 luvun säännökset eivät myöskään kaikilta osin ole EU:n tietosuojalainsäädännön mukaisia ja myös tältä osin on tarpeen tehdä muutoksia. Kalastuslaista puuttuu myös tällä hetkellä salassa pidettävän tiedon luovuttamista toiselle viranomaiselle koskevat säännökset.

Valvonta ja sanktiointi

Lokakuussa 2021 Euroopan Unioni antoi neuvoston asetuksen (EU) 2021/1888, joka vaikuttaa lohen vapaa-ajankalastukseen Suomessa merialueilla. Neuvoston asetuksen rajoitukset ovat voimassa sellaisenaan. EU:n lainsäädäntö ei kuitenkaan sisällä edellä mainitun säädöksen tai muun vastaavan säädöksen rikkomiseen liittyvää sanktiointia vapaa-ajankalastuksen osalta ja asia on tarpeen lisätä kansalliseen lakiimme, koska jäsenmaalla on velvollisuus huolehtia, että EU:n kalastusta koskevien säännösten rikkomisesta on mahdollista antaa seuraamuksia. Sanktioinnin lisäksi on tarpeen varmistaa myös kalastuksenvalvontaa tekevien tahojen oikeus valvoa EU:n vapaa-ajankalastukseen antamia säännöksiä.

3 Tavoitteet

Perustuslain 20 §:n mukaan vastuu ympäristöstä kuuluu kaikille. Valtio on erityisesti vastuussa ympäristöstä ja siten myös kalakannoista. Kalastuslain 52 §:n mukaan valtioneuvoston ja maa- ja metsätalousministeriön on huolehdittava kalavarojen kestävän käytön ja hoidon toteuttamisesta sekä luonnon monimuotoisuuden säilyttämisestä. Valtioneuvosto ja maa- ja metsätalousministeriö eivät voi toteuttaa niille annettua tehtävää, jos niillä ei ole riittäviä tietoja kalakannoista ja niiden hyödyntämisestä.

Esitetyillä kalastuslain muutoksilla on tarkoitus varmistaa riittävän ja laadukkaan tiedon saaminen kalakantojen käytön ja hoidon järjestämiseen, jotta lain 1 §:n tietoon perustuva päätöksenteko toteutuisi. Lakiin on sisällytetty suunnittelujärjestelmä ns. käytön ja hoidon ohjauspyörä (eng. management cycle). Kalastuslain suunnittelujärjestelmä ei toimi, jos eri kalastusmuodoista ja kalalajeista ei ole tietoa siten, että voidaan muodostaa riittävän tarkka kuva sekä vapaa-ajan että kaupallisesta kalastuksesta ja kalakannoista kalastuksen sääntelyn ja kalakantojen hoidon tarpeisiin. Hyvin toimiessaan suunnittelujärjestelmään tuotetaan päätöksentekijöille seurantietoa, joka on käytettävissä seuraavan kauden suunnitelmia, kalastuksen sääntely- ja kalakantojen hoitopäätöksiä tehtäessä.

Lisäksi tavoitteena on mahdollistaa kerättyjen yhteenvetotietojen suuntaaminen myös vapaa-ajankalastajien käyttöön ja viranomaisten viestintään suunnitellun niin sanotun Omakala-mobiilipalvelun käyttöönotto, sekä varmistaa palvelulla saatujen tietojen rekisteröinti ja käyttö tutkimuksessa ja viranomaistoiminnassa sekä palvelun käyttöönoton houkuttelevuus.

Esitettyjen muutosten tavoitteena on parantaa saalis- ja kalastustietojen saamista päätöksentekijöille vapaa-ajankalastuksesta niiden lajien osalta, joiden osalta tietoja ei ole saatu riittävästi perinteisillä menetelmillä ja joiden osalta tietotarpeet ovat suurimmat. Tavoitteena on, että valtakunnallisia kalavarojen hoitosuunnitelmia päivitetessä ja seuraavia kalatalousalueiden

käyttö- ja hoitosuunnitelmia tehtäessä myös vapaa-ajankalastuksesta olisi riittävästi tietoa kaupallisen kalastuksen tietojen ohella. Tavoitteena on myös parantaa tietopohjaa kalastuslain ja erityisesti lain nojalla annettavien asetusten sisällön suunnittelemiseksi sekä Euroopan unionin päätöksen tekoon ja Suomen kantojen muodostamiseen. Tietoja tarvitaan myös Tornionjoen ja Näätämöjoen kalastussääntöneuvotteluiden tueksi.

Tietojen ilmoittamisen merkitystä kestävä kalastuksen ja kalakantojen järjestämisessä korostettaisiin säätämällä tietojen ilmoittamatta jättämisestä sanktio. Yhdenvertaisuuden vuoksi sanktiointi tulisi koskemaan myös istutustietojen ilmoittamista ja kaupallisten kalastajien saalisilmoituksia sisävesiltä. Myös nämä tiedot ovat tarpeellisia kestävä kalastuksen ja kalakantojen hoidon järjestämiseksi, mutta niiden ilmoittamatta jättämistä ei ole aikaisemmin sanktioitu.

Tavoitteena ei kuitenkaan ole ilmoitusjärjestelmä, jossa laki velvoittaisi ilmoittamaan kaikki vapaa-ajankalastuksessa saadut saaliskalat sanktion uhalla ja kiinnostus kalastusta kohtaan laskeisi. Esityksen tavoitteena on ilmoitusvelvollisuuden käyttöönotto vain tarkkaan harkittujen lajien osalta, jos se on tarpeen kyseisen lajin tai kannan kestävä käytön ja hoidon suunnittelemiseksi sekä järjestämiseksi tai luontaisen elinkierron varmistamiseksi tai vieraslajin seurannan järjestämiseksi.

Tavoitteena on myös määrittää kalastukseen ja kalakantojen hoitoon liittyvien tehtävien hoitamisessa tarvittavien tietovarantojen osalta eri viranomaisten ja rekisterinpitäjien tehtävät. Tehtävät ja vastuut selkeytyvät ja tietojen hyötykäyttö paranee, kun säännökset tulevat täsmällisimmiksi.

4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

4.1 Keskeiset ehdotukset

Vapaa-ajankalastustietojen ilmoitusvelvollisuus

Kalastuslakiin esitetään lisättäväksi velvollisuus ilmoittaa vapaa-ajankalastuksessa saadut saaliit tiettyjen kalalajien tai -kantojen osalta. Ilmoitusvelvollisuuteen liittyy valtioneuvostolle esitettävä asetuksenantovaltuus, jonka nojalla laissa säädettyjen reunaehtojen puitteissa vapaa-ajankalastajan tulisi ilmoittaa tiedot saaliiksi ottamastaan tai vapauttamastaan kalasta sekä pyyntitapahtumasta Luonnonvarakeskukselle. Tällaisia lajeja tai kantoja voisivat olla esimerkiksi lohi, taimen, järvilohi, Vuoksen vesistön nieriä, ankerias ja kyttyrälohi. Luonnonvarakeskukselle puolestaan annettaisiin laissa tehtäväksi tuottaa kalakantoja ja kalastusta koskevaa tietoa ja laatia kolmen vuoden välein raportti Suomen kalakantojen tilasta ja kalastuksesta.

Ilmoitusvelvollisuuden avulla valtioneuvosto varmistaa, että se saa päätöksentekoa ja ohjausta varten riittävästi tutkimustietoa kalastuksesta ja kalakannoista. Lisäksi varmistetaan, että myös muilla toimijoilla on kalakantojen käytön ja hoidon päätöksentekoon riittävästi tietoa. Tietojen avulla mahdollistetaan kalavarojen sosiaalisesti, ekologisesti ja taloudellisesti kestävä käyttö ja että kalastussäännökset perustuisivat tutkittuun tietoon kalastuslain tavoitteen mukaisesti.

Vapaa-ajankalastajan osallistuminen tiedon tuotantoon on perusteltua, koska vapaa-ajankalastustietojen ilmoitusvelvollisuus on yksi harvoista käytettävissä olevista keinoista tiedon saamiseksi kustannustehokkaasti harvemmin saaliiksi saatavista lajeista. Ilmoitusvelvollisia lajeja koskevia vapaa-ajankalastuksen saalisilmoitustietoja käytettäisiin kalavaroja koskevissa tutkimuksissa ainakin uhanalaisuusarvioinnissa, kalaistutusten ja muiden hoito- ja elinympäristön parannustoimenpiteiden tuloksellisuuden arvioinnissa ja kalastuksen säätelyn kohdentamisessa

ja tarpeellisuuden arvioinnissa sekä lajikohtaisten hoitosuunnitelmien laadinnassa. Ilmoitusvelvollisuus lisäisi em. lajien osalta huomattavasti aineistoa, joka muuten on ollut yhä suurempaa epätarkkuutta sisältävän vapaa-ajankalastuksen valtakunnallisen kyselytiedon varassa. Kerättävän aineiston perusteella voidaan löytää sellaisia säätelytoimenpiteitä, joilla suojellaan uhanalaisia kalalajeja sekä heikentyneitä kalakantoja siten, että muulle kalavarojen hyödyntämiselle koituu mahdollisimman vähän rajoituksia.

Kalastuslakiin esitetty muutos edistää samalla Luonnonvarakeskuksen ylläpitämän niin sanotun Omakala-palvelun kehittämistä ja käyttöönottoa. Mobiilipalveluna toimivan Omakala-palvelun kautta kalastaja voi helposti tallentaa saalis- ja pyyntitietoja kalastusharrastukseensa liittyen. Sovelluksen kautta kerätyt tiedot tallentuvat Luonnonvarakeskuksen ylläpitämään palveluun, jonka kautta tietoja voidaan hyödyntää tutkimuksessa sekä tuottaa yhteenvetotietoja kalatalouden toimijoille päätöksenteon tueksi valtakunnallisesti ja alueellisesti. Lisäksi Omakala -palvelu tulee jatkossa toimimaan tehokkaana viestintäkanavana hallinnosta kalastajiin päin. Kalastajat tulevat saamaan sen kautta tiedon muun muassa kalastusrajoituksista ja muista kalastajia sitovista määräyksistä. Myös kuitti maksetusta kalastonhoitomaksusta on mahdollista liittää omiin tietoihin ja esim. näyttää puhelimesta kalastuksenvalvojalle. Omakala-palvelun kehittämiseen vaikutti toistuvasti päätöksenteossa esille nouseva ongelma vapaa-ajankalastustietojen puutteellisuudesta ja riistahallinnon hyvät kokemukset Oma riista -palvelusta.

Saalisilmoitusten kautta kerättyjen tietojen käytöstä ja luovutuksesta säädettäisiin kalastajien ja kalastusmatkailuyrittäjien lähettämien luottamuksellisten tietojen asianmukaisen käsittelyn varmistamiseksi. Saalistietojen ilmoittamatta jättäminen sanktioitaisiin.

Tietovarantoja ja tietojen käyttöä koskevat muutokset

Voimassa olevan kalastuslain 11 luvussa säädetään kalataloushallinnon tietojärjestelmästä ja siihen sisältyvistä rekistereistä, joita on lukuisia ja useilla eri viranomaisilla. Esityksessä ehdotetaan näiden keskeisten viranomaisten tehtävien ja vastuiden selkeyttämistä kalataloushallinnossa käytettävän tietovarannon hallinnan kokonaisarkkitehtuurissa. Lisäksi säädettäisiin yhdestä uudesta rekisteristä, joka olisi vapaa-ajankalatalouden saalisrekisteri ja jonne tallennettaisiin vapaa-ajankalastajien sekä kalastusmatkailuyrittäjien ilmoittamat saalis- ja pyyntitapahtumatiedot. Rekisterinpitäjänä toimisi Luonnonvarakeskus.

Lain 94 §:ään lisättäisiin vastuuviranomaiset ja rekisterinpitäjät kullekin rekisterille tai tietoa-ineistolle sekä selkeytettäisiin ja yhtenäistettäisiin kalataloushallinnon tietovarantoja koskevia viranomaisten vastuita ja tietorakenteita. Myös tiedon liikkumista eri viranomaistahojen välillä edistettäisiin säätämällä salassa pidettävän tiedon luovuttamisesta toiselle viranomaiselle. Laki julkisen hallinnon tiedonhallinnasta (906/2019, jäljempänä *tiedonhallintalaki*) tarkoituksena on varmistaa viranomaisen tietoa-aineistojen yhdenmukainen ja laadukas hallinta sekä tietoturvallinen käsittely, mahdollistaa viranomaisen tietoa-aineistojen turvallinen ja tehokas hyödyntäminen, jotta viranomainen voi hoitaa tehtävänsä ja tarjota palvelunsa hallinnon asiakkaille hyvää hallintoa noudattaen tuloksellisesti ja laadukkaasti, sekä edistää tietojärjestelmien ja tietovarantojen yhteentoimivuutta. Tiedonhallintalain 22 §:ssä säädetään, että viranomaisten on toteutettava säännöllisesti toistuva ja vakiosisältöinen sähköinen tietojen luovuttaminen tietojärjestelmien välillä teknisten rajapintojen avulla, jos vastaanottavalla viranomaisella on tietoihin laissa säädetty tiedonsaantioikeus. Laissa viranomaisten toiminnan julkisuudesta (621/1999, jäljempänä *julkisuuslaki*) säädetään viranomaisen oikeudesta antaa toiselle viranomaiselle tietoja salassa pidettävästä asiakirjasta. Julkisuuslain 29 §:n mukaan viranomaisen oikeus antaa toiselle viranomaiselle tietoja voi muun muassa perustua muussa laissa oleviin erityysäännöksiin.

Muut muutosesitykset

Esityksessä ehdotetaan muutoksia myös sisävesien kaupallisten kalastajien saalistietojen ilmoittamiseen, sivusaalisilmoituksiin sekä kalastuksen valvojien toimivaltuuksiin ja kalastusrikkomuksiin. Esityksillä täsmennettäisiin kunkin viranomaisen toimivaltaa. Lisäksi säädettäisiin toimivallasta valvonnan ja sanktioinnin osalta vapaa-ajankalastusta koskevan Euroopan unionin säätämän lainsäädännön osalta. Ehdotuksella tehostettaisiin Euroopan unionin lainsäädännön noudattamista Suomessa.

4.2 Pääasialliset vaikutukset

Ympäristövaikutukset

Esitys parantaisi tiedon saamista kalakannoista ja vapaa-ajankalastuksesta ja lisäisi kalastuksen ohjauksen ja sääntelyn tietopohjaa sekä vaikutusten arviointia. Tutkimukselle ja viranomaisille tulisi paremmat mahdollisuudet kalastuksen alueelliseen sääntelyyn ja alueellisten erityispiirteiden huomioon ottamiseen. Myös tiedon saamisen aikajänne lyhenisi ja hallinto voisi nopeammin reagoida kalakannoissa ja kalastuksessa tapahtuneisiin muutoksiin.

Tiedon tarve on suurinta uhanalaisten ja heikentyneiden kalakantojen sekä laajan maantieteellisen elinkierroksen omaavien lajien osalta, koska näiden lajien osalta kalastuksen sääntelytarve on suurinta. Tällaisia lajeja ovat muun muassa lohi, taimen, järvilohi, Vuoksen vesistön nieriä ja ankerias sekä mahdollisesti vieraslaji kyttyrälohi. Esityksen avulla juuri näiden lajien saaliista, sivusaaliiksi joutumisesta ja esiintymisestä saataisiin lisätietoa.

Kalakantojen tiedon laadun ja kattavuuden parantaminen sekä sen tehokkaampi käyttö edistävät kalakantojen tilan seuranta- ja tarpeellisten toimenpiteiden kustannustehokkaampaa kohdentamista. Positiivisiin vaikutuksiin vaikuttaa kuitenkin se, miten nopeasti ja tehokkaasti tieto kalakannoista saadaan liikkumaan eri toimijoiden välillä, sekä siitä miten helposti tieto on käyttäjien saatavilla. Tiedon saatavilla oloon vaikuttaa tiedon laatu ja sisältö, sillä samalla kun tietoa on hyvä saada jaettava, on toisaalta tietoa myös joiltakin osin suojeltava. Kalakantojen tiedon ajantasaisuus ja laadullisuus parantavat myös kansalaisten edellytyksiä harjoittaa kestävä kalastusta.

Lohen, taimenen ja järvilohen osalta esitetty ilmoitusvelvollisuuden määäämismahdollisuus antaisi mahdollisuuden myös luonnossa syntyneiden kalojen ja evälekattujen istukkaiden saaliissa esiintymisen seuraamiseen. Viime vuosina kalataloudessa painopisteenä on ollut vaelluskalakantojen elvyttäminen ja niiden luontaisen lisääntymisen mahdollistaminen. Esitys antaisi aikaisempaa paremmat mahdollisuudet elvytystoimenpiteiden tulosten seurantaan sekä luonnon kalojen ja istukkaiden esiintymisen huomioon ottamiseen kalastuksen sääntelyssä.

Kalastajilta kerättyjen tietojen avulla voitaisiin myös kalastajille tuottaa seurantatietoja ja raportteja, joilla kalastajien tiedot kalakannoista ja kalastuksen vaikutuksesta niihin lisääntyvät.

Luonnonvarakeskukselle säädettäisiin tehtäväksi laatia tietyin väliajoin raportti Suomen kalakantojen tilasta ja kalastuksesta koko Suomen osalta koskien kaikkea kalastusta. Raportti antaisi kokonaiskuvan kalakantojen ja kalastuksen tilasta Suomessa. Raportti lisäisi kalakantojen käytön ja hoidon parissa työskentelevien päätöksentekijöiden tietoja kalakannoista ja kalastuksesta ja antaisi paremmat edellytykset kalastuksen ohjaamiseen ja kalakantojen hoitotoiminnan suunnitteluun ja tulosten seuraamiseen. Myös yleinen ympäristötietoisuus kalakantojen osalta lisääntyisi Suomessa.

Viranomaisvaikutukset

Esitys täsmentäisi viranomaisten ja kalatalousalueiden vastuita tietojärjestelmien, tietovarantojen ja tiedon keräämisen osalta. Pääosin viranomaisten tehtävät säilyisivät rekistereiden ja tietoineistojen osalta nykyisen kaltaisina ja siten hallituksen esitykseen on sisällytetty pääosin tiedonhallintalain ja tietosuoja-asetuksen vaatimusten mukaisesti rekisterinpidon nykytila. Kerättävät tiedot ja tiedon tuottamistavat pysyvät siten pääosin aikaisemman kaltaisina.

Viranomaisvaikutuksista oleellisin on Luonnonvarakeskukselle esitetyt uudet tehtävät. Näistä merkittävin olisi vapaa-ajankalastuksen saalis- ja pyyntitietojen keräämisen ja vastaanottamisen järjestäminen sekä tietojen rekisteröiminen vapaa-ajankalatalouden saalisrekisteriin.

Luonnonvarakeskus voi järjestää vapaa-ajankalastuksen saalis- ja pyyntitietojen keräämisen kesällä 2022 julkistetun ja maa- ja metsätalousministeriön pääosin rahoittaman Omakala-sovelluksen avulla. Sovelluksen lisäksi Luonnonvarakeskuksen tulee kuitenkin kehittää myös järjestelmä, jolla henkilöt, joilla ei ole mobiililaitetta ja sovellusta voivat ilmoittaa vaaditut tiedot.

Luonnonvarakeskus saa esityksen nojalla itselleen alueellisia pyynti- ja saalistietoja, jotka sisältävät henkilötietoja yksityishenkilöiden lähettäminä, sekä tietoja kalastusmatkailuyrittäjien lähettäminä. Lisäksi Luonnonvarakeskus tulee saamaan tietoja, jotka kuuluvat saamelaiseen kulttuuriin kuuluvaan kalastukseen. Pyynti- ja saalistietoja tullaan lähettämään lajeista ja kannoista, jotka ovat saaliina tavoiteltuja ja arvokkaita, joten niiden pyyntipaikkojen, pyyntivälineiden ja ajallisen esiintymisen tiedot ovat kalastajien keskuudessa haluttuja. Luonnonvarakeskukselle muodostuu tietovaranto, joka on taloudellisesti kalastusalan yritystoimintaa ja kalastajia kiinnostava ja jonka salassapito on saamelaisille kulttuurinsa harjoittamisen kannalta ja kalastusmatkailuyrittäjille yritystoiminnan harjoittamisen kannalta tärkeää. Lisäksi asialla on merkitystä kalakantojen lajisuojelullisista näkökohdista. Pyynti- ja saalistietojen leviäminen liian tarkkana kohdistaisi kalastuspainetta niihin kalastuspaikkoihin, joista saalista on todettu saadun ja voisi pahimmillaan vaarantaa jonkin lajin tai kannan esiintymisen alueella. Luonnonvarakeskuksen tulee uudistuksen johdosta suunnitella muutokseen liittyvä tiedonhallinta sekä tietoturvallisuustoimenpiteet.

Luonnonvarakeskukselle tulisi uutena tehtävänä lisäksi kalastuksen ja kalakantojen tilaraportin laatiminen kerran kolmessa vuodessa. Mainitun raportin teossa Luonnonvarakeskus voi hyödyntää kaikkia käytössään olevia tutkimus- ja tietoineistoja, joten tämän asian osalta ei ole kyseessä Luonnonvarakeskuksen tehtäviin olennaista muutosta suhteessa aikaisempiin tehtäviin. Lähinnä vapaa-ajankalastuksen ja sisävesien kalastuksen tietojen julkaiseminen lisääntyisivät.

Toinen viranomaistehtäviin liittyvä oleellinen muutos on sisävesien kaupallisen kalastuksen saalistietojen keräämisen siirtyminen Luonnonvarakeskukselta elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksille. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksilla on jo entuudestaan kaupallisten kalastajien rekisteröintitehtävä sekä kalastuslain 94 §:n 1 momentin 1 kohdassa mainitun rekisterin pito sekä merialueen kaupallisten kalastajien saalistietojen keräämistehtävä. Sisävesien kaupallisten kalastajien saalisilmoitusten kerääminen linkittyy edellä mainittuihin tehtäviin. Uusi tehtävä työllistää elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksia tehtävän haltuunottovaiheessa. Lain mukaan saalisilmoituksia on annettava kuitenkin vain kerran vuodessa ja kaupallisia kalastajia on sisävesillä huomattavasti vähäisempi määrä kuin vapaa-ajankalastajia. Lisäksi tehtävän suorittaminen tulee kolmen eri elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen hoidettavaksi.

Maa- ja metsätalousministeriön, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä Metsähallituksen vastuut tietojärjestelmien ja -aineistojen osalta muuttuisivat ja selkeytyisivät. Maa- ja

metsätalousministeriöllä olisi jatkossa lähinnä ohjaava rooli tietojärjestelmien ja -varantojen kehittämiseen ja ylläpitoon. Kukin rekisterinpitäjä vastaisi jatkossa omien rekistereiden ja tietovarantojen kehittämisestä sekä ylläpidosta. Maa- ja metsätalousministeriö voisi kuitenkin jatkossakin myöntää kehittämiseen hanke- tai muita varoja, jotta rekisterit ja tietovarannot kehittyvät toimintaympäristön vaatimusten mukaisesti. Asia koskee etenkin Metsähallituksen ja Luonnonvarakeskuksen rekistereitä. Viime kädessä vastuu ylläpidosta ja kehittämisestä on kuitenkin Metsähallituksella ja Luonnonvarakeskuksella, jos maa- ja metsätalousministeriöllä ei ole osoittaa kehittämiseen hankemäärärahoja.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten tietojärjestelmien ja tietovarantojen osalta ylläpito ja kehittäminen tapahtuisi kuitenkin yhdessä maa- ja metsätalousministeriön kanssa. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten tietojärjestelmien ja -varantojen osalta tuotaisiin myös esityksessä esille, että Ruokavirasto tuottaa ylläpito- ja muita tietohallinnon palveluita näille rekistereille ja tietovarannoille. Laissa mainitut tietojärjestelmät ja tietovarannot on kehitetty Ruokaviraston toimesta maa- ja metsätalousministeriön ohjauksella ja rahoittamana ja niitä ylläpidetään tällä hetkellä Ruokaviraston tietojärjestelmäinfrastruktuurissa. Maa- ja metsätalousministeriö voi jatkossakin ohjauksellaan vaikuttaa tulosohtauksessaan olevaan Ruokavirastoon näiden tietojärjestelmien kehittämiseen ja ylläpitoon. Lisäksi ministeriö voi ohjata rahoitusta edellä mainittujen tietojärjestelmien kehittämiseen ja ylläpitoon Ruokavirastolle kuten on tapahtunut tähänkin asti. Sen sijaan kehittämisen ohjaus tapahtuisi maa- ja metsätalousministeriön ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksien toimesta edellä mainittujen tahojen tulosohtauksessa tai muulla tavoin sopimalla tavalla. Tarvittaessa maa- ja metsätalousministeriö antaa vastuuta tietojärjestelmien ja tietovarantojen kehittämisestä selkeiden rekisteri- ja tietovarantojen asiakokonaisuuksien osalta nimetyille elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen kalatalousyksiköille erikoistumistehtäväksi elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista annetun asetuksen muutoksella.

Esitetty muutos tulee lisäämään tiedon liikumista eri viranomaisten välillä. Lainsäädäntö antaa mahdollisuuden hyödyntää rajapintoja eri viranomaisten välillä, jolloin tietoa voidaan reaaliaikaisesti käsitellä ilman tarvetta tiedon monistamiselle, mikä osaltaan tuo säästöjä. Lisäksi maa- ja metsätalousministeriö voi ohjauksellaan edistää viranomaisten yhteistyön kehittymistä ja lisääntymistä alaisen hallintonsa digitalisaation ja palvelukyvyn kehittämiseksi.

Taloudelliset vaikutukset

Taloudellisista vaikutuksista merkittävin olisi Luonnonvarakeskukselle tulevat uudet tehtävät ja niiden vaikutus Luonnonvarakeskuksen talouteen. Luonnonvarakeskukselle ei ole osoitettu uusia tehtäviä varten kehysten kasvattamista eikä pysyviä lisämäärärahoja. Luonnonvarakeskus joutuu tehtävien suorittamiseksi sopeuttamaan toimintaansa ottaakseen huomioon uudet tehtävät. Luonnonvarakeskus on arvioinut, että uudistukseen liittyvät järjestelmien ylläpitokustannukset ovat noin 200 000 euroa vuodessa.

Aikaisemmat kokemukset kalastajilta kerättävien saalis- ja pyyntitietojen osalta ovat, että keräysjärjestelmän tulee olla asiakasystävällinen ja kalastajille myös hyötyjä tuova, jotta kalastajat ottavat mobiilipalveluita käyttöönsä. Onkin tärkeää, että Omakala-mobiilisovelluksen asiakaslähtöiseen kehittämiseen olisi jatkossakin hankemäärärahoja käytössä. Jos kalastajat eivät ota riittävässä määrin mobiilipalvelua käyttöönsä, joutuu Luonnonvarakeskus ottamaan tiedot enenemässä määrin vastaan muilla menetelmillä esim. paperilla ja puhelimitse. Tällöin saadun tiedon laadunvarmistukseen ja vastaanottamiseen sitoutuisi Luonnonvarakeskuksen resursseja kohtuuttomasti. Saalis- ja pyyntitietojen keräämiseen kehitetyn Omakala-mobiilipalvelun avulla tiedon kerääminen ja yhteydenpito kalastajien kanssa on kustannustehokkain menettely tiedon keräämiseen.

Esityksen mukaisista muutoksista aiheutuvat kustannukset katetaan julkisen talouden suunnitelmien ja valtion talousarvioiden mukaisten määrärahojen ja henkilötyövuosimäärien puitteissa.

Vaikutukset saamelaiseen kalastuskulttuuriin

Kalastus on saamelaisille merkittävä perinteinen elinkeino ja tärkeä osa saamelaiskulttuurin aineellista pohjaa. Tenojoella ja sen sivuvesistöissä tapahtuvaa kalastusta koskien on jo säädetty saaliin ilmoittamisesta Suomen ja Norjan välisessä sopimuksessa kalastuksesta Tenojoen vesistössä (SopS 42/2017, jäljempänä *Tenon kalastussopimus*) ja sen liitteenä olevassa kalastussäännössä, sekä laissa kalastuksesta Tenojoen vesistössä Norjan kanssa tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja soveltamisesta (176/2017, jäljempänä *Tenon voimaansaattamislaki*). Tästä syystä kalastuslakiin suunniteltu saalisilmoitusvelvollisuus ei tulisi koskemaan Tenojoen vesistön lohennousualueella tapahtuvaa kalastusta. Sen sijaan Näämönjoen ja Tornionjoen, sekä muut Ylä-Lapin saamelaisten kotiseutualueen vesialueet kuuluisivat nyt esitettävän hallituksen esityksen sisältämän asetuksen antovaltuuden maantieteellisen soveltamisalanpiiriin. Maantieteellisen soveltamisalan laajuudesta päätettäisiin valtioneuvoston asetuksella. Tenojoki ja sen sivuvesistöt ovat saamelaisten kotiseutualueita, ja näin ollen saamelaisen kalastuskulttuurin mukainen kotitarvekalastus on mainituilla alueilla jo saalisilmoitusvelvollisuuden alasta. Nyt kalastuslakiin suunnitellun muutoksen myötä myös Näämönjoella ja Tornionjoella tapahtuvan saamelaisen kalastuskulttuurin mukainen kotitarvekalastus tulisi ilmoitusvelvollisuuden alaiseksi, silloin kun ilmoitusvelvollisuuteen liittyvät edellytykset täyttyisivät näillä alueilla. Kalakantojen hoitotavoitteiden asettaminen kestäväälle tasolle ja kalastuksen sopeuttaminen näiden hoitotavoitteiden saavuttamiseen on tärkeä perusta myös saamelaisen kalastuskulttuurin jatkumisen kannalta. Tästä syystä saalisilmoitukset nähdään tärkeänä työkaluna.

Saamelaiseen kalastuskulttuuriin liittyvät perinteiset pyyntimuodot, kuten pato- ja lohiverkko-kalastus sekä kulikutuskalastus. Myös vapakalastus ja siihen liittyvä kalastusmatkailutoiminta ovat osa saamelaista kalastuskulttuuria. Tieto pyyntipaikoista katsotaan kuuluvaksi saamelaiseen perinnetietoon ja tämä tiedon pysyminen salassa muilta kuin saamelaisyhteisöön kuuluvilta on tärkeää saamelaisen kulttuurin kannalta.

Tarkkaa pyyntipaikkatietoa ei ole lähtökohtaisesti tarkoitus kerätä, vaan Luonnonvarakeskuksen on varmistettava tietojen keruussa menetelmät, jotka suojaavat muun muassa saamelaiseen perinnetietoon kuuluvia pyyntipaikkatietoja ja niiden salassa pysymistä. Hallituksen esityksessä on tietoisesti valittu saalisilmoitukseen merkittäväksi pyyntialue, pyyntipaikka -termin sijasta, jotta valtioneuvostolle jää liikkumavaraa, millä tarkkuudella saalistietoja pyydetään ja ettei synnyisi vaikutelmaa, että tarkka paikkatieto olisi välttämätön. Saaliin ilmoittaminen kerätään vapaa-ajankalastusta koskevaan rekisteriin, josta säädetään lain 94 §:ssä. Rekisteriin tietoja merkitettäessä ei tietoja luokitella, säilytetä eikä käsitellä siten, että saamelaisten kalastuksesta tai perinteisistä pyyntipaikoista muodostuisi oma tietovarantonsa.

Koska lain 62 a §:n asetuksen antovaltuudella voidaan antaa tarkempia säännöksiä sellaista asioista, jotka kuuluvat saamelaiseen kalastuskulttuuriin, tulee asetuksen valmistelussa noudattaa saamelaiskäräjälain (974/1995) 9 §:n mukaista neuvotteluvetoa.

Muut yhteiskunnalliset vaikutukset

Saalistiedon kerääminen Luonnonvarakeskuksen toimesta ja asiaan kehitetty mobiilipalvelu vähentäisivät yksityisten yritysten kalastuksen saalispäiväkirjasovellusten käyttöä harkitta-

levuutta. Hallituksen esitys ei kuitenkaan ota kantaa siihen, millaisia mahdollisuuksia Luonnonvarakeskus antaa yksityisille yrityksille lähettää kalastajien saalistietoja muista sovelluksista laissa säädettyyn rekisteriin ja millaisia teknisiä ratkaisuja asian osalta mahdollistetaan.

5 Muut toteuttamisvaihtoehdot

5.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset

Vaihtoehdot vapaa-ajankalastajille asetettavan saalista ja pyyntitapahtumaa koskevien tietojen lähettämismahdollisuuden osalta olisivat lähinnä perinteiset kalastustiedustelut, kalastuslupamyymälöiden keräämät tilastot, kaupallisten toimijoiden saalistäpäiväkirjapalvelut, sekä se, että saalistietoja ei kerättäisi lainkaan. Vaihtoehto, jossa saalistietoja ei kerättäisi lainkaan, olisi hyvin lähellä nykytilaa, jossa saalistietoja on kerätty jossain yksittäisissä kalastuskohteissa, mutta joiden käyttö on jäänyt paikalliselle tasolle.

Väestörekisteriotantaan ja kalastonhoitomaksurekisteriin perustuva kalastuskysely

Postitse tai muulla tavoin lähetetyllä otantaan perustuvalla kalastustiedustelulla saadaan tavoitettua kaikki kalastajaryhmät ja saadaan arvio kalastavien henkilöiden kokonaismäärästä ja osuudesta väestössä. Lisäksi saadaan arvioita kalastajien sukupuoli- ja ikäjakaumista ja pyydysten käytöstä eri kalastajaryhmissä sekä kalastajamääräarvioita suhteessa asuinalueeseen ja kalastusalueeseen. Harvalukuisten lajien saaliiden seurantaan perinteisellä kalastustiedustelulla saadaan epävarmoja tuloksia, koska sattuma vaikuttaa niihin paljon ja yksittäisen vastaajan vaikutus kokonaissaaლისarvioon voi olla suuri. Ne lajit ja kannat, joista tarvitaan kalastuksen sääntelyn ja kalakantojen hoidon tarpeisiin lisää tietoa, ovat juuri lajeja, joiden osalta kalastustiedusteluista ei saada riittäviä tietoja.

Lisäongelmaa otantaan perustuvien kalastustiedusteluiden osalta tuo laskeva vastausaste, joka aiheuttaa otantaepävarmuutta. Vastausprosentit ovat olleet 25 – 35 % viime vuosien tiedusteluissa. Lisäksi kalastonhoitomaksurekisteriin perustuvan otannan ulkopuolelle jäävät yli 65-vuotiaat ja alle 18-vuotiaat sekä maksuttomalla yleiskalastusoikeudella (onkiminen, pilkkiminen, silakan litkaaminen) kalastaneet.

Postikyselynä toteutettavan kyselyn kustannukset koostuvat postituskuluista ja aineiston käsittelystä syntyy kustannuksia, joita voidaan pienentää toteuttamalla vastaaminen osin sähköisesti. Mikäli otos olisi 11 000 kotitaloutta, olisi kustannukset postikyselyn osalta noin 40 000 euroa. Kokonaiskustannukset, työ- ja yleiskustannukset mukaan lukien, vapaa-ajan kalastuksen kyselystä tällä otannalla olisivat noin 190 000 euroa.

Yksityisten yritysten toteuttama tiedonkeruu

Yksityiset yritykset ovat kehittäneet erilaisia kalastuspäiväkirjoja, jotka toimivat mobiililaitteissa tai tietokoneella. Kerätyn tiedon omistaa näiden sovellusten osalta järjestelmän kehittänyt yritys ja tietojen saaminen tarvitussa muodossa eri kalataloushallinnon viranomaisille ei ole ongelmatonta. Lisäksi kerätyn tiedon laatu tulisi varmistaa ja se tehtävä jäisi Luonnonvarakeskukselle. Erilaisia kalastuspäiväkirjoja on saatavilla hyvin monenlaisina sovelluksina ja tieto voisi tulla Luonnonvarakeskukselle hyvin monen erilaisen kanavan kautta ja eri muodossa.

Ongelmia voisivat aiheuttaa tiedon omistaminen ja käyttöoikeudet sekä kalastajien luottamus yksityiseen yritykseen etenkin, jos yritys toimii muutoinkin kalatalousalalla. Vapaa-ajankalastajat ja kalastusmatkailuyritykset tulevat esityksen mukaisella muutoksella ilmoittamaan Luon-

nonvarakeskukselle sellaisia tietoja kalastuksesta, joiden salassapidon he monilta osin haluavat varmistaa. Tietojen ilmoitushalukkuus kriittisimpien tietojen osalta yksityiselle yritykselle voidaan olettaa olevan alhaisempi kuin Luonnonvarakeskukselle. Lisäksi tietojen ilmoittaminen tulee olla kalastajalle maksutonta ja kalastajia ei voida velvoittaa ottamaan käyttöönsä maksullista sovellusta tietojen ilmoittamista varten. Mahdollisena riskiskenaariona voidaan pitää myös sitä, että yrityksen toiminta loppuisi ja kerättyjä tietovarantoja ei saataisi sen vuoksi Luonnonvarakeskuksen käyttöön.

Lupamyynnin kautta kerättävä tieto

Kalastukseen tarvittavat luvat vaihtelevat kalastusympäristön, kalastusvälineen ja kalastajan iän mukaan. Osa kalastajista ei tarvitse tiettyssä tilanteessa lainkaan kalastuslupia, kun osa sen sijaan tarvitsee valtakunnallisen kalastonhoitomaksun suorittamisen lisäksi kalastusoikeuden haltijan luvan. Luvanmyyntiin perustuva tiedon kerääminen soveltuu hallinnollisesti rajatun alueen kalastuksen ja saaliin arviointiin paikallisesti, esim. koskikalastuskohteen osalta. Koko Suomea ajatellen on pyynti- ja saalistietojen saaminen jonkin kalalajin osalta lupaehtojen avulla kerätyillä tiedoilla hyvin haasteellista, koska lupa-alueita on niin paljon. Lisäksi kaikkeen kalastukseen ei tarvita lupia ja tiedot jäisivät puutteellisiksi. Luonnonvarakeskukselle lupa-ehtojen nojalla tapahtuva tietojen keräys olisi työläs järjestää ja kerätyn tiedon laatu voisi jäädä hyvin heikoksi.

5.2 Ulkomaiden lainsäädäntö ja muut ulkomailla käytetyt keinot

Kansalaistiedon käyttö luonnonvarojen hoidon, käytön ja suojelun suunnittelun tukena on jatkuvassa kasvussa. Kansalaistiedonkeruusovelluksilla ja kansalaistiedon käytöllä uskotaan olevan merkittävää potentiaalia lisätä sidosryhmien, kuten vapaa-ajankalastajien, tutkijoiden ja hallinnon välistä tietojenvaihtoa ja yhteistyötä. YK:n elintarvike- ja maatalousjärjestö FAO:n 2020 julkaisemassa [raportissa](#) (FAO Fisheries and Aquaculture Technical Paper 649, www.fao.org) kuvataan, miten vapaa-ajankalastuksen saalisdatan keräämistä on eri puolilla Eurooppaa järjestetty. Tietojen keruu vaihtelee suuresti maittain. Muiden maiden lainsäädännön osalta tässä esityksessä tarkastellaan vain Tanskaa, joka on oikeusjärjestykseltään ja -kulttuuriltaan Suomeen verrattavissa oleva valtio ja jossa ollaan edelläkävijöitä vapaa-ajankalastustietojen keräämisestä tutkimuslaitokselle tähän tarkoitukseen kehitetyn mobiilisovelluksen avulla

Tanskassa vapaa-ajankalastajilla on joessa saaliiksi saadun lohen (*Salmo salar*) ilmoitusvelvollisuus, joka koskee saaliiksi otettuja sekä vapautettuja lohia kahdeksassa Länsi-Jyllannin joessa. Jokikohtainen saaliin raportointi on pakollista joissa, joiden lohikannat ovat alkuperäisiä ja osin luonnonvaraisesti lisääntyviä. Tätä poikkeusta lukuun ottamatta vapaa-ajankalastajilla ei Tanskassa ole lakisääteistä saalisilmoitusvelvollisuutta. Jokikohtaiset vapaa-ajankalastusyhdistykset ovat vastuussa lohisaalistietojen keräämisestä ja raportoinnista ministeriöön (Ministeriet for Fødevarer, landbrug og Fiskeri) ja kansalliseen vesiluonnonvarojen tutkimuslaitokseen (DTU Aqua). Saalisdataa käytetään jokikohtaisesti kalakantojen käytön ja hoidon suunnittelussa ja mm. vuosittaisten kiintiöiden määrittämiseen.

Tanskassa otettiin vuonna 2016 käyttöön kansallinen vapaa-ajankalastuksen saalisilmoitusjärjestelmä [Fangstjournalen](#) (www.fangstjournalen.dtu.dk). Saalisilmoitusjärjestelmä perustuu kansalaisten vapaaehtoisesti ilmoittamiin tietoihin. Vuoden 2020 joulukuussa sovelluksella oli n. 13 000 rekisteröityä käyttäjää (arviolta 2-3 % Tanskan vapaa-ajankalastajista), joista noin 1200 oli vuosittain aktiivisia käyttäjiä (n. 10 000 kalastusmatkaa/vuosi). Sovelluksen avulla kerättyä aineistoa on hyödynnetty vapaa-ajankalastuksen tutkimuksessa ja tutkimuksessa, jonka pohjalta on arvioitu saalisilmoitussovelluksen mahdollisuuksia ja haasteita vapaa-ajankalastustiedon lähteenä.

Vuonna 2021 alkaneen yhteistyön myötä Fangstjournalen-sovelluksen kautta tutkimuslaitokselle (DTU Aqua) ilmoitetut jokien lohisaalistiedot, joita ilmoitusvelvollisuus koskee, lähetetään järjestelmän kautta automaattisesti eteenpäin vapaa-ajankalastusyhdistyksille, jotka vastaavat saalisilmoitusten raportoimisesta ministeriöön. Yhteistyökuvion myötä kalastajan ei tarvitse ilmoittaa saalistaan kahteen kertaan (Fangstjournal-sovellukseen ja jokikohtaiselle vapaa-ajankalastusyhdistykselle).

6 Lausuntopalaute

Esitysluonnos oli lausuntokierroksella 16.9.-14.10.2022 välisenä aikana. Lausuntoja annettiin esityksestä 21 kpl.

Lausunnoissa pidettiin pääsääntöisesti tervetulleena hallituksen esityksen sisältöä ja etenkin sen nojalla saatavia lisätietoja vapaa-ajankalastuksesta kalavarojen käytön ja hoidon järjestämistehäviin. Eniten kommentteja lausunnon antajissa aiheutti huoli saaliin pyyntipaikkatietojen ilmoittamisvelvollisuudesta sekä pyyntipaikkojen pysyminen salassa.

Saamelaiskäräjät toi esille lausunnossaan, että saamelaisten perinteisiä sukujen pyyntipaikkoja koskevat tiedot kuuluvat saamelaisyhteisölle ja ovat osa saamelaisten perinteistä tietojärjestelmää ja että tietoa perinteisistä pyyntipaikoista ja niiltä saatavasta kalasaaliista ei välttämättä haluta luovuttaa yhteisön ulkopuolisille. Suomen kalastusopaskilta toi puolestaan esille lausunnossaan, että kalastusoppaalle saaliin pyyntipaikat ovat liikesalaisuuden kaltaista tietoa, jonka paljastuminen voi aiheuttaa oppaalle pyyntipaikkojen ruuhkautumista, taloudellista vahinkoa ja kilpailuaseman heikkenemistä. Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK puolestaan toi esille, että kalastuspaikat voivat olla hyvin arkaluonteista tietoa ja vuodenajan, kalalajin ja pyyntivälineen mukaan vaihtuvat kalastuspaikat kulkevat usein perimätietona sukupolvelta toiselle ja että näitä tietoja ei haluta saattaa julkisesti tietoon tarkkana paikkatietona.

Oikeusministeriö esitti lausunnossaan muutos- ja täsmennysehdotuksia muun muassa tietojen luovuttamista koskevien säännösten osalta, henkilötietojen suojaan, rangaistussääntelyyn sekä asetuksenantovaltuuksiin. Oikeusministeriön antaman palautteen avulla esitystä muutettiin siten, että samalla otettiin huomioon edellä mainittu palaute pyyntipaikkojen salassa pidosta. Etenkin henkilötietojen käsittelyyn ja luovuttamiseen liittyviä säännöksiä täsmennettiin ja niitä tiukennettiin suhteessa lausunnolla olleeseen hallituksen esitykseen siten, että niitä voidaan käyttää ja luovuttaa vain välttämättömiin viranomaistehtäviin. Esitystä täsmennettiin myös muiden edellä mainittujen oikeusministeriön esille tuomien asiakokonaisuuksien osalta sekä pykälien sanamuotoja muuttamalla että lisäämällä tietoja säännöskohtaisiin perusteluihin.

Saamelaiskäräjät ilmoitti lausunnossaan vastustavansa vapaa-ajan kalastajien saaliin ilmoitusvelvollisuudesta säätämistä sanktion uhalla ja ehdotti enemmän kannusteiden luomista. Lisäksi Saamelaiskäräjien mukaan esityksellä saamelaisen kulttuurin harjoittamisesta tehtäisiin näin ollen sanktioitavaa. Suomen vapaa-ajankalastajien Keskusjärjestö ei myöskään pitänyt tarkoituksemukaisena sanktoida saalisilmoitusvelvollisuutta. Esitystä muutettiin vapaa-ajankalastuksen saalisilmoitusvelvollisuuden sanktioinnin osalta siten, että vain tahallinen ilmoitusvelvollisuuden laiminlyönti olisi rikkomus. Lausunnolla olleessa versiossa myös huolimattomana tehty ilmoituksen laiminlyönti oli rikkomus.

Valtiovarainministeriö totesi lausunnossaan, että esitykseen ei sisälly yksilöityjä arvioita siinä tarkoitettujen muutosten vaikutuksista valtion talouteen ja viranomaistoimintaan. Esitystä on valtiovarainministeriön lausunnossa esille tuomien seikkojen osalta täydennetty. Lausunnotte laitetussa esityksessä ei ollut tarpeeksi selvästi esitetty, mitkä tietovarannot ja aineistot ovat jo

olemassa ja mitkä ovat uusia ja siten viranomaisvaikutuksia oli vaikea hahmottaa. Taloudellisia vaikutuksia on tuotu esille siltä osin kuin niitä on ollut mahdollista esittää.

Lausuntopalautteen perusteella on vieraslaji lisätty mahdolliseksi ilmoitusvelvollisuuden alaiseksi asetettavasta lajista. Lausunnoissa esitettiin tarve olla valmius asettaa kyttyrälohi ilmoitusvelvolliseksi lajiksi.

Saamelaiskäräjät sekä useampi muu lausunnonantaja toi esille lausunnossaan, että vapaa-ajan kalastuksen saalis- ja pyyntitietojen ilmoitusvelvollisuuden alainen tieto täsmentyy vasta esitetyn lain nojalla annetun asetuksen avulla. Edellä mainitusta syystä on esityksen perusteluihin pyritty kuvaamaan asetuksen mahdollista sisältöä ja laatimaan asetuksenantovaltuus mahdollisimman täsmälliseksi. Lausunnoissa esitetty palaute asetuksen merkityksestä korostaa kuitenkin sitä, että asetus on laadittava avoimesti yhdessä sidosryhmien kanssa ja että sen sisällöstä on pidettävä oikea-aikainen neuvottelu Saamelaiskäräjistä annetun lain 9 §:n mukaisesti. Koska ehdotettu laki on esitetty tulemaan voimaan vuoden 2024 alussa, on avoimeen valmisteluun riittävästi aikaa. Lain toimeenpano voidaan ottaa asianmukaisesti huomioon myös Ruotsin kanssa käytävissä neuvotteluissa Torniojoen kalastuksen sääntelyyn liittyen vuonna 2024.

7 Säännöskohtaiset perustelut

19 §. Kalatalousviranomaiset. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 3 momentti, jonka mukaan valtion omistamalla vesialueella kalastuslain mukaisista vesialueen omistajalle kuuluvista tehtävistä, oikeuksista ja velvollisuuksista vastaisi Metsähallitus. Käytännössä kirjaus ei muuttaisi nykytilannetta, mutta selkeyttäisi Metsähallituksen roolia valtion vesialueiden hallinnoijana.

Kalastuslaissa on säädetty vesialueen omistajalle lukuisia oikeuksia sekä joitakin tehtäviä ja velvollisuuksia, joiden suhteen Metsähallituksen asema on joidenkin näkemysten mukaan ollut epäselvä, koska Metsähallitus ei omista valtion vesialueita, vaan vastaa niiden hallinnoinnista Metsähallituksesta annetun lain (234/2016), kalastuslain ja oikeudesta yleisiin vesialueisiin annetun lain (204/1966) nojalla. Vesialueen omistajia ja kalastusoikeuden haltijoita koskevia säännöksiä on kalastuslain 5, 11, 12, 23, 24, 25, 41, 60, 61, 82, 84, 107, 110 ja 121 §:ssä. Vesialueen omistajia koskevia oikeuksia ovat muun muassa oikeus saada korvauksia vesialueen käytöstä yleiskalastusoikeuksien hyödyntämiseen sekä kalastusoikeuksien rajoittamisesta, oikeus osallistua kalatalousalueiden yleiskokoukseen sekä siirtää omistajille kuuluvia tehtäviä kalatalousalueen hoidettavaksi. Velvollisuuksia ja tehtäviä ovat muun muassa tietojenantovelvollisuus omistajakorvausten maksamista varten.

Metsähallituksen rooli olisi sama myös valtion osittain omistamilla vesialueilla.

Voimassa olevan pykälän 3 momentti poistettaisiin tarpeettomana.

19 a §. Luonnonvarakeskuksen tehtävä tiedon tuottajana. Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi pykälä, koskien Luonnonvarakeskuksen roolia kalakantojen ja kalastuksen tiedon tuottajana. Esitetyn pykälän mukaan Luonnonvarakeskukselle asetettaisiin tehtäväksi laatia kolmen vuoden välein raportti Suomen kalakantojen tilasta ja kalastuksesta, sekä merialueen että sisävesien osalta.

Luonnonvarakeskukselle ei voimassa olevan kalastuslain mukaan ole nimenomaisesti määrätty tehtävää tuottaa tietoa kalakannoista ja kalastuksesta. Tieto on kuitenkin tarpeen, sillä kalastus on merkittävä elinkeino ja luontoharrastus, jolla on suora vaikutus kalakantoihin. Päätöksenteon ja kalastuksen sääntelyn perustaksi tarvitaan tietoa kalakannoista ja kalastuksesta kaikissa muo-

doissaan sekä kaupallisesta että vapaa-ajankalastuksesta. Luonnonvarakeskus hoitaa kalastuslain 19 §:n mukaisesti kalataloushallinnon viranomaistehtäviä. Lisäksi Luonnonvarakeskuksen tehtävinä on luonnonvarakeskuksesta annetun lain (561/2014) 2 §:n mukaan muun muassa harjoittaa tieteellistä tutkimus- ja kehittämistoimintaa, tuottaa tietoa ja asiantuntijapalveluita yhteiskunnallisen päätöksenteon sekä viranomaistoiminnan tueksi sekä tuottaa toimialaansa kuuluvia tilastoja, jollei tehtävä kuulu muulle viranomaiselle.

Luonnonvarakeskuksen olisi laadittava raportti perustuen käytössään oleviin tietovarantoihin, tutkimustietoihin ja sekä kalastuslain 62 a §:n nojalla kerättävään tietoon ja muuhun aineistoon ja asiantuntemukseensa perustuen. Raportin tulisi koskea koko Suomea ja kaikkea kalastusta ja antaa yleiskatsaus kalakannoista ja kalastuksesta eri muodoissaan Suomessa sekä edellä mainituissa tapahtuneista muutoksista ja niiden syiden analysoimisesta. Tämän raportin lisäksi Luonnonvarakeskuksen olisi jatkossakin laadittava Kalakantojen tila -raportti merialueelta kerran vuodessa, viehekalastusrasitus selvitys määrätyn väliajoin sekä kaupallista että vapaa-ajankalastusta koskevat tilastot entisin määräajoin.

62 §. *Sivusaalisilmoitus.* Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että tarkennettaisiin nykykäytännön mukaista ilmoitusmenettelyä hylkeen ja valaan sekä saimaannorpan osalta. Pykälässä aikaisemmin ollut maininta pyöriäisestä vaihdettaisiin valas-termiksi, koska Suomen merialueilla esiintyy pyöriäisen lisäksi satunnaisesti myös muita valaslajeja, kuten pullonokkadelfiinejä vuonna 2020 ja ryhävalas vuonna 2018. Lisäksi pykälään lisättäisiin pyydyksen haltijan velvollisuus ilmoittaa sivusaaliina pyydykseen jääneet saimaannorpat viipymättä Metsähallitukselle. Käytännössä muutos tarkoittaisi sitä, että ilmoitus tehtäisiin Luonnonvarakeskuksen sijaan Metsähallitukselle, joka tutkii ja seuraa saimaannorppakannan tilaa.

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi toinen momentti, jossa annettaisiin maa- ja metsätalousministeriölle valtuus asetuksella antaa tarkempia säännöksiä ilmoituksen muodosta, sisällöstä ja ilmoituksen tekemisen määräajasta. Vakiintuneen käytännön mukaan sivusaalisilmoitukseen on kirjattu käytetty pyydys ja alue, jossa vahinko on tapahtunut. Asetuksella näiden tietojen antaminen voitaisiin varmistaa jatkossakin. Lisäksi ilmoituksen tekemisen määräajasta on säädetty erikseen, jotta ilmoitusaika ei olisi rajoittamaton, sillä ilmoituksen laiminlyönti on sanktioitu jo voimassa olevassa laissa.

62 a §. *Vapaa-ajankalastuksen saalisilmoitus.* Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi pykälä, jossa säädettäisiin vapaa-ajankalastuksessa saatujen saaliiden ilmoitusvelvollisuudesta. Saalisilmoitus tulisi tehdä saaliiksi saaduista vaelluskaloista, sekä muista lajeista, joista säädettäisiin tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Tällaisia lajeja on arvioitu olevan esimerkiksi lohi, järvi- lohi, taimen, Vuoksen vesistön nieriä ja ankerias. Asetuksenantovaltuus antaa mahdollisuuden myös esimerkiksi kyttyrälohen ilmoittamiseen.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että 16 vuotta täyttäneen vapaa-ajankalastajan olisi tehtävä määräajassa ilmoitusvelvollisuuden piiriin kuuluvalla alueella saalisilmoitus saaliiksi saadusta kalasta, käytetystä kalastusvälineestä ja pyyntialueesta, mikäli se olisi tarpeen kyseisen lajin tai kannan kestävän käytön ja hoidon suunnittelemiseksi sekä järjestämiseksi tai luontaisen elinkierron varmistamiseksi tai vieraslajin seurannan järjestämiseksi. Saalisilmoitus tehtäisiin Luonnonvarakeskukselle, pääasiallisesti Luonnonvarakeskuksen hallinnoiman Omakala-mobiiliapplikaation avulla. Ilmoituksen voisi tehdä myös internetissä tai paperisena. Ilmoitus tulisi tehdä myös vapautetuista kaloista.

Ilmoitusvelvollisuuden säätäminen on tarpeen, jotta voitaisiin nykyistä luotettavammin arvioida kalastuksen kestävyyttä ja käytössä olevien kalastuksensääteilytoimenpiteiden toimivuutta. Li-

säksi tietoa tarvitaan tulevien säätelytoimenpiteiden taustatiedoksi. Mikäli kalastuksen tarkoituksenmukainen järjestäminen sitä vaatii, voisi ilmoitusvelvollisuus koskea myös muita kuin uhanalaisia lajeja. Etenkin laajan maantieteellisen elinkierron omaavien vaelluskalojen kohdalla on tarpeen saada tietoja saaliista ja pyyntitapahtumasta uhanalaisten ja heikentyneiden lajien ja kantojen ohella.

Saalisilmoitusten kautta kerättyä tietoa tultaisiin käyttämään muun muassa tietopohjaisen päätöksenteon tukena ja kalastuksen säätelyn suunnittelussa esimerkiksi pyyntimitta- ja rauhoitus-aikapäätöksissä. Kerätyn tiedon hyödyntäminen olisi tärkeää myös kalakantojen käytön ja hoidon suunnittelussa, sekä käyttö- ja hoitosuunnitelmien toimeenpanon vaikutusten seurannassa.

Tehdyt saalisilmoitukset siirtyisivät Luonnonvarakeskuksen saalisrekisteriin siten, että saalis-tiedot ja henkilötiedot pidettäisiin erillään. Lisäksi saalisilmoitusten paikkatiedot karkeistettaisiin tietojärjestelmässä siten, että täysin tarkka pyyntipaikka ei olisi nähtävillä muille kuin kalastajalle itselleen. Kalastusoppaalle saaliin pyyntipaikat ovat liikesalaisuuden kaltaista tietoa, jonka paljastuminen voisi aiheuttaa oppaalle pyyntipaikkojen ruuhkautumista, taloudellista vahinkoa ja kilpailuaseman heikkenemistä. Vapaa-ajankalastajat, jotka haluavat usein pitää pyyntipaikkansa salassa, voisivat jättää saalisilmoituksen tekemättä tai kirjata ilmoitukseen väärän pyyntipaikan, jos pyyntipaikkaa ei karkeistettaisi. Saamelaisten perinteisiä sukujen pyyntipaikkoja koskevat tiedot kuuluvat saamelaisyhteisölle ja ovat osa saamelaisten perinteistä tietojärjestelmää. Edellä mainituista syistä mitään pyyntipaikkatietoja ei saisi käsitellä tarpeettomasti ja niiden salassapidossa, käsittelyssä ja luovuttamisessa tulisi noudattaa erityistä huolellisuutta.

Saalisrekisteristä olisi mahdollista luovuttaa karkeistettuja yhteenvetoaineistoja muihinkin käyttötarkoituksiin viranomaisten julkisuudesta annetun lain (621/1999, jäljempänä *julkisuuslaki*) mukaisesti esimerkiksi kalatalousalueille ja osakaskunnille kalastuksen järjestämistä ja hoitotoimenpiteitä varten. Kalatalousviranomaisilla olisi mahdollisuus saada tietoja laajemmin.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että kalastusmatkailutilaisuuksien järjestäjä, eli kalastus-
opas, voisi tehdä saalisilmoituksen asiakkaansa tai asiakasryhmänsä saaliista ja pyyntitapahtumasta. Kalastusoppaan tulisi tehdä ilmoitus aina kalastusmatkakohtaisesti.

Kalastusmatkailutilaisuuksien järjestäjä voisi tehdä saalisilmoituksen asiakkaansa/asiakasryhmänsä kalastuksesta siten, että saalis- ja pyyntitiedot kirjattaisiin järjestelmään yrityksen tai muun järjestäjän nimiin, jolloin kalastusmatkailutilaisuuksien järjestäjällä ei olisi tarvetta kirjata ilmoitukseen asiakkaidensa nimiä. Järjestäjä ilmoittaisi kalastusmatkakohtaisesti koko asiakasryhmänsä kokonaissaaliin määrän, sekä valtioneuvoston asetuksen nojalla vaaditut yksityiskohdat saaliista ja pyyntitiedoista. Kalastusoppaan asiakkaiden asiakassuhteiden kannalta voi olla erityisen tärkeää, että henkilötiedot pysyvät salassa.

Pykälän 3 momentissa annettaisiin valtioneuvostolle valtuus säätää asetuksella 1 momentissa mainitun saalisilmoituksen sisällöstä yksityiskohtaisemmin. Tämä olisi perusteltua sen vuoksi, että varmistettaisiin saalisilmoitusten riittävä yksityiskohtaisuus, jotta niistä saatavaa tietoa voidaan hyödyntää tarkoituksenmukaisella tavalla kalakantojen tilan, kalastuspaineen sekä kalastuksessa käytettävien pyyntimenetelmien kehityssuuntien arvioimisessa. Asetuksenantovaltuus on kirjattu pykälään täsmällisesti ja tarkkarajaisesti. Se koskisi kalalajien ja -kantojen, pyyntialueen ja maantieteellisen soveltamisalan määrittelyä. Lisäksi asetuksessa säädettäisiin ilmoituksen muodosta, sisällöstä ja ilmoituksen tekemisen määräajasta. Muita asetuksella säädettäviä asioita olisivat kalastusvälineisiin, kalojen kokoon ja eväleikkauksiin liittyvät säännökset.

Saalisilmoitusvelvollisuus ei koskisi Tenojon lohennousualueelta saatuja saaliita, koska kyseisellä alueella saaliiden raportoinnista on säädetty Tenon kalastussopimuksessa ja sen liitteenä

olevassa kalastussäännössä, Tenon voimaansaattamislaissa, sekä valtioneuvoston asetuksessa kalastuksesta Tenojoen vesistön sivuvesistöissä vuonna 2022 (374/2022, jäljempänä *Tenon sivuvesistöasetus*). Alueella on oma järjestelmänsä tiedon keräämiseksi ja kyseiset saalistiedot toimitetaan jo Luonnonvarakeskukselle. Tenojoen vesistön lohennousualue on määritelty Tenon kalastussopimuksessa ja sen liitteenä olevassa kalastussäännössä, sekä Tenon sivuvesistöasetuksessa. Alue kattaa rajajokiosuuden lisäksi myös merkittävän osan joen sivuvesistöistä. Sen sijaan Tornionjoella ja Näätämojoella tietoja kerättäisiin tämän säännöksen nojalla Suomessa tapahtuvan kalastuksen osalta.

Saalisilmoitusvelvollisuuteen liittyvistä lajeista ja ilmoituksen sisällöstä yksityiskohtaisemmin säätäminen katsotaan laadultaan niin merkittäväksi, että siksi pykälässä on ehdotettu asetuksen antajaksi valtioneuvosto.

Ilmoitusvelvollisuuden tahallinen laiminlyönti olisi määritelty kalastusrikkomuksena rangaistavaksi lain 118 §:n 4 momentissa.

90 §. Sisävesiltä saatujen kaupallisen kalastuksen saaliiden ilmoittamisvelvollisuus. Pykälän otsikko muutettaisiin siten, että jo otsikosta ilmenisi pykälän koskevan sisävesiltä saatuja kaupallisen kalastuksen saaliita. Nykyisen lain 90 pykälän mukaan kaupallisten kalastajien on pidettävä sisävesialueella tapahtuvasta kalastuksesta päiväkirjaa ja ilmoitettava saaliista Luonnonvarakeskukselle. Tätä järjestelyä ehdotetaan muutettavaksi siten, että kaupallisten kalastajien tulisi jatkossa ilmoittaa tiedot kalastuksestaan ja saalistaan kalalajikohtaisesti, pyyntialueet, kalastusalueen rekisteritunnus, saaliin purkamispaikat sekä kalastuksessa käytetyt pyydykset ja niiden pyynnissä pitämisen aika toimialueiden mukaan Lapin, Pohjois-Savon ja Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksille. Tällä tavalla yhdenmukaistettaisiin saaliin ilmoitusmenettelyä merialueen kaupallista kalastusta koskevan käytännön mukaiseksi. Lisäksi pykälään lisättäisiin, että ilmoitus olisi annettava myös, jos kyseisen kalenterivuoden aikana ei ole harjoitettu kaupallista kalastusta.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksilla on pitkäaikainen kokemus saalisilmoitusten vastaanottamisesta, kirjaamisesta kaupallisen kalastuksen saalisrekisteriin ja jatkuvasta yhteydenpidosta kaupallisiin kalastajiin, yhteisen kalastuspolitiikan seuraamusjärjestelmästä ja valvonnan annettun lain (1188/2014) 38 §:n nojalla. Lisäksi ne vastaavat kaupallisten kalastajien rekisteröinnistä. Tiedot merkittäisiin kalastuslain 94 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettuun rekisteriin.

Pykälän 3 momentin asetuksenantovaltuutta tarkennettaisiin sanamuotojen osalta siten, että saalisilmoituksista ja niiden sisällöstä –termi vaihdettaisiin ilmoitettavista tiedoista –termiksi.

Muutokseen yhdistyisi myös 118 §:ään esitettävä lisäys siitä, että ilmoitusvelvollisuuden laiminlyönnistä voitaisiin tuomita kalastusrikkomuksesta sakkoon.

92 §. Kalavarojen käytön ja hoidon tietovaranto. Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että pykälän otsikko muutettaisiin vastaamaan tiedonhallintalain (906/2019) 2 §:n terminologiaa. Pykälän otsikko olisi jatkossa kalavarojen käytön ja hoidon tietovaranto, joka vastaa nykyistä paremmin tietovarannon sisältöä ja käyttötarkoitusta. Samalla pykälän sisältöä esitetään täydennettäväksi.

Pykälän ensimmäisessä momentissa muutettaisiin kalataloushallinnon tietojärjestelmä –termi kalavarojen käytön ja hoidon tietovarannoksi ja tarkennettaisiin tietovarannolla tarkoitettavan kalataloushallinnon viranomaisten tehtäviin liittyviä 94 §:ssä tarkoitettuja rekistereitä ja tietoa-

Toisessa momentissa todettaisiin, että kalavarojen käytön ja hoidon tietovarannon rekisterinpitäjiä ovat elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset (jäljempänä *ELY-keskukset*), Metsähallitus, Luonnonvarakeskus ja kalatalousalueet. Kukin rekisterinpitäjä vastaisi pitämiensä rekistereiden ajantasaisuudesta, niihin tallettamistaan tiedoista ja niiden oikeellisuudesta.

Kolmannessa momentissa säädettäisiin, että ELY-keskukset ja kalatalousalueet olisivat jatkossa 94 §:n 1 momentin 3 ja 6 kohdissa tarkoitettujen omistajakorvausrekisterin ja kalatalousaluerekisterin yhteisrekisterinpitäjiä. Yhteisrekisterinpitäjistä säädetään Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2016/679 luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta (jäljempänä *yleinen tietosuojasetus*) 26 artiklassa. Artiklan mukaan yhteisrekisterinpitäjyyttä koskevasta järjestelystä on käytävä asianmukaisesti ilmi yhteisten rekisterinpitäjien todelliset roolit ja suhteet rekisteröityihin nähden. Järjestelyn keskeisten osien on oltava rekisteröidyn saatavilla. Rekisteröity voi käyttää oikeuksiaan suhteessa kumpaan tahansa rekisterinpitäjään ja kumpaakin rekisterinpitäjää vastaan.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus huolehtisi rekistereiden tietoaineiston yleisen tietosuojasetuksen 25 artiklassa tarkoitetusta tietosuojasta, 32 artiklassa tarkoitetusta käsittelyn turvallisuudesta, 35 artiklassa tarkoitetusta tietosuoja koskevasta vaikutustenarvioinnista, 36 artiklassa tarkoitetusta ennakko-kuulemisesta ja 12 artiklan 1 ja 2 kohdassa tarkoitetuista rekisterinpitäjän velvollisuuksista ja muista sellaisista yleisessä tietosuojasetuksessa säädetyistä rekisterinpitäjän velvollisuuksista, jotka koskevat käytettävän tietojärjestelmän ja tietoaineiston tietoturvallisuutta. Kukin kalatalousalue vastaisi muista kuin edellä mainituista tietosuojasetuksessa tarkoitetuista rekisterinpitäjän velvollisuuksista rekistereihin tallentamiensa tietojen osalta.

ELY-keskukset vastaisivat siis pääsääntöisesti rekisterinpitäjän velvollisuuksista, mutta mikäli käsiteltävät henkilötiedot koskisivat kalatalousalueen kalastuslaissa määriteltyä tehtävää, olisi kalatalousalue vastuussa rekisterinpitäjän velvollisuuksista. Koska ELY-keskus ja kalatalousalue olisivat jatkossa omistajakorvausrekisterin sekä kalatalousaluerekisterin yhteisrekisterinpitäjiä, eroteltaisiin momentissa kalatalousalueen ja ELY-keskuksen vastuut toisistaan siten, että rekisterinpitäjän vastuut olisi selkeästi lueteltu. Kalatalousalueiden kohdalla rekisterinpitäjälle kuuluva vastuu toteutuisi esimerkiksi siinä, kun kalatalousalue kirjaa tietoja Kalpa-tietojärjestelmään.

Neljännessä momentissa tarkennettaisiin rekisterinpitäjien rooleja siten, että siinä todettaisiin rekisterinpitäjille kuuluvien muiden vastuiden lisäksi kullekin kuuluvan kalastuslain 94 §:n mukaisesti vastuullaan olevan rekisterin hallinnoimiseksi välttämättömän tietojärjestelmän ylläpito ja kehittäminen. Kuitenkin tästä poiketen, ELY-keskuksen tietojärjestelmien ylläpidosta ja kehittämisestä vastaisi ELY-keskus yhdessä maa- ja metsätalousministeriön kanssa. Ruokavirasto tuottaisi jatkossakin ylläpito- ja muita tietohallinnon palveluita ELY-keskuksen vastuulla oleville rekistereille ja tietovarannoille. Ruokavirastosta annetun lain (371/2018) 2 §:n 2 momentin mukaan ”Edellä 1 momentin 9 kohdassa säädettyjen tietohallinnon palvelujen lisäksi Ruokavirasto tuottaa muita tietohallinnon palveluita maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan virastoille ja laitoksille sekä muille julkisia tehtäviä hoitaville tahoille.”

Viidennessä momentissa todettaisiin maa- ja metsätalousministeriön vastuu tietovarannon sekä sen hallinnoimiseksi välttämättömien tietojärjestelmien ylläpidon ja kehittämisen ohjauksesta. Näin ollen maa- ja metsätalousministeriö vastaisi jatkossakin rekistereiden pitoon ja hallinnoimiseen liittyvästä ohjauksesta. Lisäksi ministeriö vastaisi rekistereiden yhteentoimivuuden ohjauksesta julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetun lain (906/2019) 6 §:n 2 momentin mu-

kaisesti, jolla tarkoitettaisiin, että ministeriö pyrkisi ohjauksellaan edistämään rekistereiden keskinäistä yhteentoimivuutta, jotta esimerkiksi tietojen siirto olisi mahdollisimman vaivatonta eri rekistereiden välillä ja että rekistereistä ja tietovarannoista muodostuisi hallinnonalalle viranomaistoiminnassa tarvittava kokonaisuus eri tarpeet huomioon ottaen. Momentissa tuotaisiin esiin maa- ja metsätalousministeriön ohjausrooli ylläpidon ja kehittämisen osalta. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten ohjaukseen osallistuu useita tahoja ja maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalalla myös Ruokavirasto tulohajaa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksia. Myös Metsähallituksen tulohajaukseen osallistuu kaksi ministeriötä. Tulohajauksen roolien selkeyttämiseksi on momentissa säädetty ohjausvastuu maa- ja metsätalousministeriölle.

Kuudes momentti vastaisi sisällöltään nykyisen lain kolmatta momenttia. Momentissa käytetty tietojärjestelmä-termi esitetään muutettavaksi tietovaranto-termiksi.

Pykälässä täsmennettäisiin yleisen tietosuoja-asetuksen mahdollistaman kansallisen liikkumavaran puitteissa kalavarojen hoidon ja käytön tietovarannon ja siihen sisältyvien rekistereiden pidon lainmukaisuutta 6 artiklan 1 kohdan c ja e alakohdan mukaisissa tilanteissa, joissa henkilötietojen käsittely on tarpeen rekisterinpitäjän lakisääteisen velvoitteen noudattamiseksi tai yleistä etua koskevan tehtävän suorittamiseksi. Yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan mukaan henkilötietojen käsittely on lainmukaista ainoastaan jonkin 6 artiklan 1 kohdan edellytyksen täyttyessä. Pykälässä on lueteltu kalavarojen käytön ja hoidon tietovarannon rekisterinpitäjät ja niille esitetyt lakisääteiset velvoitteet. Pykälään esitetty tarkennus koskien rekistereiden pitäjien rooleja ja vastuita toteuttaisi samalla yleisen edun mukaista tavoitetta selkeyttäessään rekisteröidyille ne tahot, joilta rekisteröidyt voivat vaatia oikeuksiensa toteuttamista.

Hallituksen esityksessä HE 26/2018 vp on käsitelty pykälän viimeisen momentin suhdetta tietosuojalainsäädäntöön.

93 §. *Kalavarojen käytön ja hoidon tietovarannon käyttötarkoitus.* Koko pykälää esitetään muutettavaksi. Pykälän 1 momentti säilyisi keskeisiltä osilta ennallaan. Voimassa olevan lain 93 §:n 2 momenttia vastaavaa säännöstä ei ole syytä sisällyttää pykälään, vaan se sisällytettäisiin uuteen 95 a pykälään. Lisäksi pykälän otsikkoa ehdotetaan muutettavaksi siten, että otsikon kalataloushallinnon tietojärjestelmä –termi muutettaisiin kalavarojen käytön ja hoidon tietovarannoksi.

Pykälän 1 momentin 3 kohta eroaisi voimassa olevan lain 93 §:n 1 momentin 3 kohdasta siten, että siihen lisättäisiin maininta maksusuoritusten todentamisesta 92 §:ssä tarkoitetun rekisterinpitäjän tai viranomaisen palvelussa. Tällä tarkoitettaisiin, että suoritettua kalastonhoitomaksukuittia voisi siirtää Metsähallituksen kalastonhoitomaksurekisteristä esimerkiksi Luonnonvarakeskuksen Oma kala – mobiilisovellukseen, jonka kautta kalastaja voisi todistaa suorittamansa kalastonhoitomaksun kalastuksenvalvojalle valvontatilanteessa.

Pykälän 1 momentin 5 kohta esitetään poistettavaksi tarpeettomana. Tästä syystä pykälän 1 momentin kohtien numerointi osin muuttuisi. Ehdotetun pykälän 5-9 kohdat vastaisivat voimassa olevan lain 93 §:n 1 momentin 6-10 kohtia.

Pykälän 1 momentin 9 kohta vastaisi pitkälti voimassa olevan lain 93:n 1 momentin 10 kohtaa. Kyseisen kohdan sanajärjestystä kuitenkin muutettaisiin siten, että kohta alkaisi sanoilla ”tutkimukseen ja tilastojen laatimiseen” ja jatkuisi ”sekä viranomaisen suunnittelu-, valvonta- ja selvitystehtäviin”. Sanajärjestyksen muuttaminen selkeyttäisi kohdan luettavuutta, sillä se on aiheuttanut tulkintahäasteitä, kun aikaisempi sanajärjestys on voitu ymmärtää siten, että tutkimusten ja tilastojen laatimisen on tullut olla viranomaisen toimesta tapahtuvaa. Tarkoituksena olisi

kuitenkin, että tutkimuksen ja tilastojen laatimisen ei tarvitse olla viranomaisen tekemää. Tutkimukseen katsotaan tieteellisen tutkimuksen lisäksi velvoitetarkkailuihin liittyvät selvitykset.

Pykälässä käytettäisiin yleiseen tietosuoja-asetukseen perustuvaa kansallista sääntelyliikkumavaraa siltä osin kuin pykälässä säädettäisiin henkilötietojen käsittelystä. Kalavarojen käytön ja hoidon tietovarannon käyttötarkoitukseen ja sitä koskevaan henkilötietojen käsittelyyn soveltuvat oikeusperusteena yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan c ja e alakohta. Näistä ensin mainitun mukaan henkilötietojen käsittely on sallittua, kun se on tarpeen rekisterinpitäjän lakisääteisen velvoitteen noudattamiseksi. Artiklan 1 kohdan e alakohdan mukaan käsittely on sallittua, kun se on tarpeen yleistä etua koskevan tehtävän suorittamiseksi tai rekisterinpitäjälle kuuluvan julkisen vallan käyttämiseksi. Pykälässä säädettävistä käyttötarkoituksista ja niitä koskevista rekistereistä, joihin liittyy henkilötietojen käsittelyä, on ensisijaisena oikeusperusteena yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan c alakohta, jonka perusteella rekisteröidyn oikeudet määräytyvät. Käsittelyyn voidaan kuitenkin katsoa samanaikaisesti liittyvän myös e alakohdassa tarkoitettua yleistä etua koskevan tehtävän suorittamista tai julkisen vallan käyttöä. Rekisterinpitäjien henkilötietojen käsittely pykälässä mainittuihin käyttötarkoituksiin perustuisi laissa säädettyihin tehtäviin, joita on muun muassa lueteltu kalastuslain 3 luvussa. Lisäksi esimerkiksi 9 luvun kalastonhoitomaksujen kerääminen, sekä kalavesien yleiskalastusoikeuksien hyödyntämiseen sekä kalastusopastointiaan perustuvasta käytöstä maksettavien korvausten suorittaminen vesialueen omistajille ovat tehtäviä, jotka kuuluvat tämän lain mukaisille rekisterinpitäjille. Myös 12 luvun valvontaa koskevissa pykälissä on lueteltu rekisterinpitäjille kuuluvia tehtäviä, kuten muun muassa kalastuksenvalvonta, johon voidaan käyttää tietovarannon rekistereiden tietoja.

Tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 3 kohta edellyttää, että käsittelyn perustasta ja sen tarkoituksesta on säädettävä joko unionin oikeudessa tai rekisterinpitäjään sovellettavassa jäsenvaltion lainsäädännössä. Kalavarojen käytön ja hoidon tietovarantoon sisältyvien rekistereiden käyttötarkoitukset on yksilöity tarkasti. Pykälän 1 momenttiin ei sisällytetäisi voimassa olevan lain 93 §:n 1 momentin 5 kohtaa vastaavaa säännöstä. Pykälää täsmennettäisiin lisäksi siten, että tietovarantoa voitaisiin käyttää kalastonhoitomaksujen seurantaan sekä maksusuoritusten todentamiseen 92 §:ssä tarkoitetun rekisterinpitäjän tai viranomaisen palvelussa (1 momentin 3 kohta) sekä tutkimukseen ja tilastojen laatimiseen sekä viranomaisen suunnittelu-, valvonta- ja selvitystehtäviin (1 momentin 9 kohta). Rekistereiden käyttötarkoitukset toteuttavat yleisen edun mukaista tavoitetta mahdollistamalla kalastuksen ja kalastuksenvalvojen valvonnan, viranomaisen viestinnän sekä kalastuksen järjestämisen kestäväällä tavalla. Ehdotetut muutokset ja täsmennykset käyttötarkoituksiin ovat tarpeellisia käytännön syiden vuoksi, esimerkiksi kalakantojen ja kalastuksen tilan selvittämiseksi sekä valvonnan järjestämiseksi. 1 momentin 9 kohtaa on muun muassa tulkittu kahdella tavalla, ja sanajärjestystä muuttaen kohdan tulkitseminen helpottuu. Ehdotetun sääntelyn arvioidaan näin ollen olevan oikeasuhtaista sillä tavoiteltuun oikeutettuun päämäärään nähden yleisen tietosuoja-asetuksen edellyttämällä tavalla.

94 §. Kalavarojen käytön ja hoidon tietovarannon rakenne ja sisältö. Pykälän otsikkoa ehdotetaan muutettavaksi siten, että otsikon tietojärjestelmä-termi muutettaisiin kalavarojen käytön ja hoidon tietovarannoksi. Pykälän 1 momentin luetteloon ehdotetaan lisättäväksi 9 kohta, joka koskisi vapaa-ajankalastuksen saalisrekisteriä, johon kerättäisiin tämän lain 62 a §:n mukaisia tietoja. Rekisteriin merkittäisiin kalastajan nimi ja osoite tai kalastusmatkailutilaisuuden järjestäjän nimi ja osoite, tiedot pyydetystä kalasta, pyyntiväline, päivämäärä ja pyyntialue. Henkilötiedot olisi rekisterissä pidettävä erillään muista tiedoista. Luonnonvarakeskuksen työntekijät saisivat käsitellä henkilötietoja tunnistettavassa olevassa muodossa vain, jos käsittely olisi välttämätöntä työtehtävien suorittamisen vuoksi. Pseudonymisoituna tietoja saisi käsitellä Luonnonvarakeskuksen muut työntekijät, siltä osin kuin se on tehtävien kannalta tarpeellista. Pseudonymisoinnilla tarkoitetaan henkilötietojen käsittelemistä siten, että henkilötietoja ei voida

enää yhdistää tiettyyn henkilöön ilman lisätietoja. Pseudonymisoinnin avulla yksilö voidaan edelleen erottaa joukosta ja yhdistää eri tietoaaineistoissa, ilman, että yksilön nimi ja muut tunnistetiedot näkyvät. Rekisteristä tietoja luovutettaessa tiedot olisivat pääsääntöisesti anonyymisoituja, sillä henkilötietoja tarvitaan lähtökohtaisesti vain jälkikäteen tehtävän kalastuksen valvonnan hoitamiseen. Tietojen luovutuksesta säädetään jäljempänä 95 a §:ssä.

Luonnonvarakeskuksen tulisi järjestää tietojen käsittely sellaiseksi, että yhdistettyyn tietoon henkilöstä ja kalastuksesta pääsisivät käsiksi vain ne henkilöt, joiden työtehtävien vuoksi se olisi välttämätöntä. Tietosuoja-asetuksen 5.1.c artiklan mukaan henkilötietojen on oltava asianmukaisia ja olennaisia ja rajoitettuja siihen, mikä on tarpeellista suhteessa niihin tarkoituksiin, joita varten niitä käsitellään. Tämä tarkoittaa sitä, ettei tarpeettomia henkilötietoja kerätä tai muutoin käsitellä kalastuslain mukaisissa tarkoituksissa. Erityistä huolellisuutta tulee noudattaa, kun käsitellään lasten henkilötietoja ja varmistaa, että riskejä ei sääntelyyn tai sen käytännön toteuttamiseen liity, ja rekisterinpitäjän tulee myös huomioida rekistereissään ja käytännöissään se, että niissä on myös lasten henkilötietoja. Tämän lain 62 a §:n säännöskohtaisissa perusteluissa on selostettu, miksi on olennaista antaa yleistä tietosuoja-asetusta täsmällisempää sääntelyä henkilötietojen käsittelyyn vapaa-ajankalatalouden saalisrekisteriä koskien.

Lisäksi 1 momentin 1-9 kohtien alkuun lisättäisiin sen viranomaistahon tai muun vastuutahon nimi, joka on kyseisen rekisterin rekisterinpitäjä. Tällä hetkellä kalastuslain viranomaistehtävistä voi pääsääntöisesti päätellä, mikä taho vastaa mistäkin kalavarojen käytön ja hoidon tietovarantoon sisältyvästä rekisteristä. Kaikkien tehtävien osalta rekisterinpitäjän selvittäminen ei kuitenkaan ole selkeää, ja siitä syystä pykälään esitetään lisättäväksi tahot, jotka kustakin rekisteristä vastaavat. Rekisterinpitäjät luettelemalla pystytään osoittamaan vastuun kohdistuminen tietosuojasäännösten noudattamisesta sinne, missä käsittelyyn voidaan tosiasiallisesti vaikuttaa. Rekisteröityjen oikeusturvan kannalta on tärkeää, että rekisterinpitäjät ovat selkeästi laista luetavissa.

Lisäksi rekistereihin talletettavia tietoja täydennettäisiin. Pykälän 1 momentin luettelon 2 kohtaan lisättäisiin, että kalastonhoitomaksurekisteriin merkitään osoitetieto ja rekisteriin voisi merkitä myös muita yhteystietoja, kuten esimerkiksi sähköpostiosoitteen, sekä 3 kohtaan täydennettäisiin siten, että siinä todettaisiin, että omistajakorvausrekisteriin merkitään vesialueen omistajan tai yhteyshenkilön yhteystiedot. Pykälän 1 momentin 4 kohtaan lisättäisiin, että istutusrekisteriin merkitään myös ilmoituksen jättäjän ja istutuserän vastaanottajan tiedot, sekä 6 kohtaan tulisi lisäys, jonka mukaan kalatalousalueräkisteriin merkittäisiin lisäksi kalatalousalueen päätösvaltaa käyttävän yleiskokouksen järjestämiseen tarvittavat tiedot. Tällä tarkoitettaisiin esimerkiksi yleiskokoukseen osallistuneiden tietoja sekä mahdollisia valtakirjoja, jotka sisältävät henkilötietoja.

Pykälän 1 momentin 8 kohdan termistöä muutettaisiin. Kalastuksensäätelyrekisteri-termi muutuisi kalastuksensääntelyyn liittyväksi tietoaaineistoksi.

Pykälän viimeiseksi momentiksi lisättäisiin asetuksenantovaltuus nykyisestä 98 §:stä. Asetuksenantovaltuutta muutettaisiin siten, että maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä kalavarojen käytön ja hoidon tietovarannon rakenteesta sekä rekistereiden ja tietoaaineistojen yhteentoimivuuden varmistamisesta. Tällä pyritäisiin varmistamaan rekistereiden yhteentoimivuus, jotta eri viranomaisten palveluista muodostuisi kalavarojen käytön ja hoidon järjestämiseksi tarkoituksenmukainen kokonaisuus ja jotta tietoja voidaan jakaa eri palveluiden välillä ja hyödyntää kalavarojen käytön ja hoidon järjestämiseksi.

Pykälässä esitettyjen rekistereihin kerättävien tietojen kerääminen perustuisi tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan c ja e alakohtiin. Rekistereihin kerättävät tiedot voisivat sisältää myös

henkilötietoja ja niiden käsittely olisi pääsääntöisesti tarpeen rekisterien pitäjien kalastuslaissa säädettyihin lakisääteisiin tehtäviin. Lisäksi tietojen kerääminen olisi oikeasuhtaista ja yleisen edun mukaista, sillä rekisterien tiedoilla mahdollistettaisiin lain 93 §:ssä mainittujen käyttötarkoitusten toteutuminen.

Arvioitaessa rekistereihin tallennettavia tietoja on otettu huomioon tietosuoja-asetuksen 5 artiklassa tarkoitetut yleiset käsittelyperiaatteet, tässä yhteydessä erityisesti tietojen minimoinnin periaate, jonka mukaan henkilötietojen on oltava asianmukaisia ja olennaisia ja rajoitettuja siihen, mikä on tarpeellista suhteessa niihin tarkoituksiin, joita varten niitä käsitellään. Pääsääntöisesti tietovarantoon tallennettavat tiedot perustuvat voimassa olevan kalastuslain sääntelyyn. Tietojen tarpeellisuutta on selostettu tarkemmin hallituksen esityksessä HE 192/2014 vp.

Nyt ehdotettavassa muutosesityksessä voimassa olevaan kalastuslain 94 §:ään ehdotetaan kuitenkin lisäystä saalisrekisterin tietojen (kalastajan nimi tai kalastusmatkailutilaisuuden järjestäjän nimi ja osoitetiedot, tiedot pyydetyistä kalasta, pyyntiväline, päivämäärä ja pyyntialue) tallentamisesta tietovarantoon (pykälän 1 momentin 9 kohta). Saalisrekisterin tietojen käsittely perustuisi tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan c alakohtaan, eli Luonnonvarakeskuksen kalastuslaissa säädettyyn lakisääteisen tehtävän hoitamiseen. Käsittelyssä käytettäisiin 6 artiklan 3 kohdan liikkumavaraa, eli käsittelytoimia ja –menettelyjä, mukaan lukien laillisen ja asianmukaisen tietojenkäsittelyn varmistamiseen tarkoitetut toimenpiteet. Tietojen käsittely on tarpeen, jotta kalakannoista ja kalastuksesta on tarpeeksi tietoa kalastuksen kestävä käytön järjestämiseksi ja kalastuksenvalvonnan mahdollistamiseksi. Lisäksi tietojen käsittely mahdollistaa viranomaisten viestinnän kalakantojen ja kalastuksen tilasta. Saalisrekisterin osalta säädettäisiin lisäksi, että tunnistellisessa muodossa olevia henkilötietoja saisi käsitellä vain ne Luonnonvarakeskuksen henkilöt, joiden työtehtävien suorittamiseksi käsittely olisi välttämätöntä. Sääntely on arvioitu oikeasuhtaiseksi ja välttämättömäksi, sekä yleisen edun mukaiseksi, sillä kalastukseen liittyvät tiedot ovat sosiaalisessa mielessä arkaluonteisia ja tästä syystä pääsy tunnistellisessa muodossa oleviin henkilötietoihin tulisi olla vain harvoilla. Sääntelyllä pyritään turvaamaan esimerkiksi saamelaisten pyyntialueet ja kalastusmatkailutilaisuuksien järjestäjien liikesalaisuutena pitämät pyyntipaikat. Asiaa ei ole nähty mahdolliseksi ratkaista muilla toilla, kuten esimerkiksi Luonnonvarakeskuksen sisäisillä ohjeistuksilla.

Pykälän 1 momentin 2 kohtaan ehdotettu täydennys osoitetietojen tallentamisesta on tarpeen, jotta rekisteriin merkityille henkilöille voidaan lähettää Metsähallituksen tiedotusmateriaalia kalastonhoitomaksuista. Osoitetietojen tallentaminen on tarpeen myös, jos aiemmin käytössä ollut menettely kalastuskortin lähettämisestä tulisi uudelleen käyttöön. Pykälän 1 momentin 3 kohtaan ehdotettu täydennys vesialueen omistajan tai yhteyshenkilöiden yhteystietojen tallentamisesta on tarpeen, jotta omistajakorvausten maksaminen oikeille tahoille pystytään varmistamaan. Pykälän 1 momentin 4 kohtaan esitetty täydennys istutusrekisteriin tallennettavista tiedoista on tarpeen istutustoimien valvonnan ja seurannan vuoksi. Pykälän 1 momentin 6 kohtaan ehdotettu täydennys koskien kalatalousalueen päätösvaltaa käyttävän yleiskokouksen järjestämiseen tarvittavista tiedoista on tarpeen, sillä kalatalousalueen toiminta on vahvasti riippuvaista yleiskokouksen päätöksistä, ja yleiskokouksen järjestämisessä käsitellään henkilötietoja. Ehdotetun sääntelyn arvioidaan näin ollen olevan oikeasuhtaista ja yleisen edun mukaista.

95 §. *Tietovarannon rekisterien pitäjien oikeus saada tietoja viranomaisilta.* Pykälän otsikko muutettaisiin vastaamaan tiedonhallintalain terminologiaa. Pykälän 2 momentti koskien teknistä käyttöyhteyttä poistettaisiin tarpeettomana. Säännös on tarpeeton uuden tiedonhallintalain sääntelyn vuoksi.

Voimassaolevaa pykälää ei muutettaisi muulta osin. Hallituksen esityksessä HE 145/2017 vp on arvioitu tietosuoja-asetuksen sallima kansallinen liikkumavara koskien pykälässä säädettyä kalataloushallinnon rekisterien pitäjien oikeutta saada tietoja viranomaisilta.

95 a §. *Kalavarojen käytön ja hoidon tietovarannon tietojen luovuttaminen.* Lakiin esitetään lisättäväksi uusi pykälä, jossa säädettäisiin otsikossa mainitun tietovarannon tietojen luovuttamisesta. Pykälän 1 momentti olisi voimassa olevan lain 93 §:n viimeinen momentti koskien tietojen luovutusta opinnäytetyön tekemiseen, eli kyseinen momentti siirrettäisiin tähän uuteen pykälään. Momenttiin lisättäisiin, että tietoja voisi luovuttaa salassapitosäännösten estämättä, ja myös velvoitetarkkailujen tekemiseen. Luovutettaessa tietoja kalavarojen käytön ja hoidon tietovarannosta opinnäytetöiden tekemiseksi, tulisi kiinnittää erityistä huomiota siihen, ettei luovuteta tarpeettomasti henkilötietoja. Henkilötietoja ei tule käsitellä tarpeettomasti ja niitä käsiteltäessä tulee noudattaa erityistä huolellisuutta.

Lisäksi pykälässä säädettäisiin viranomaisten oikeudesta saada tietovarannon tietoja salassapitosäännösten estämättä. Viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 7 luvun 29 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan viranomainen voi antaa tiedon salassa pidettävästä asiakirjasta, jos tiedon antamisesta tai oikeudesta saada tieto on laissa erikseen nimenomaisesti säädetty. Salassa pidettävien tietojen luovutuksesta viranomaiselta toiselle on tärkeää säätää, sillä tietovarannon tietojen liikkuvuus eri viranomaisten välillä on turvattava. Salassa pidettävien tietojen luovuttamisen edellytyksenä olisi, että tiedot olisivat välttämättömiä kalakantojen ja kalastuksen tutkimuksen, seurannan ja käytön suunnittelun sekä valvonnan ja tilastojen laatimisen kannalta. Välttämättömyysvaatimuksen katsottaisiin täyttyvän esimerkiksi silloin, kun viranomainen hoitaisi viranomaiselle tässä laissa säädettyä tehtävää, kuten saaliskiintiö päätöstä, eikä asiaa voisi ratkaista ilman salassa pidettävien tietojen käsittelyä. Pykälässä mainitulla valvonnalla tarkoitettaisiin laajempaa valvontaa kuin kalastuksenvalvontaa, esimerkiksi hallinnollista, eri lakien noudattamisen valvontaa.

Pykälän viimeisessä momentissa säädettäisiin, että rekisterinpitäjät päättäisivät kukin tietojen luovuttamisesta oman toimialansa osalta. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus päättäisi tietojen luovuttamisesta 94 §:n 3 ja 6 kohdissa tarkoitettujen yhteisrekistereiden osalta.

Pykälässä esitettyjen rekistereihin kerättyjen tietojen luovuttaminen pohjautuu tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan c ja e alakohtiin. Tietojen käsittely pykälässä esitetyn mukaisesti on tarpeen rekisterinpitäjän lakisääteisen veloitteen noudattamiseksi tai yleistä etua koskevan tehtävän suorittamiseksi tai rekisterinpitäjälle kuuluvan julkisen vallan käyttämiseksi, kuten on jo edellä aikaisempien pykälien säännöskohtaisissa perusteluissa esitetty. Luovutettavat tiedot voisivat sisältää myös henkilötietoja. Tietojen käsittely ja luovuttaminen on oikeasuhtaista ja yleisen edun mukaista, sillä rekisterien tiedoilla mahdollistetaan viranomaisille tämän lain mukaisen tehtävien hoitaminen tehokkaasti, sekä lisäksi lain 93 §:ssä mainittujen käyttötarkoitusten toteutuminen.

96 §. *Tietojen luovuttaminen ulkomaiden viranomaisille ja kansainvälisille toimielimille.* Pykälän 1 momentissa mainittu termi kalataloushallinnon tietojärjestelmä muutettaisiin vastaamaan tiedonhallintalain termistöä, eli ensimmäinen momentti olisi jatkossa: ”Kalavarojen käytön ja hoidon tietovarannossa olevia tietoja saa salassapitosäännösten estämättä luovuttaa Euroopan unionin jäsenvaltion tai Euroopan talousalueeseen kuuluvan valtion viranomaisille, Euroopan komissiolle, Euroopan kalastuksenvalvontavirastolle ja kansainvälisissä sopimuksissa tarkoitetuille viranomaisille Euroopan unionin lainsäädännöstä tai Suomea sitovista kansainvälisistä sopimuksista johtuvien velvoitteiden hoitamiseksi.”

Termin muuttaminen selkeyttää ja yhtenäistää kalastuslakia, kun ei mainita enää kalataloushallinnon tietojärjestelmää, vaan kaikissa tietovarantoa koskevissa pykälissä puhuttaisiin samoin termein.

Pykälän toiseen momenttiin lisättäisiin, että maa- ja metsätalousministeriö voisi luovuttaa rekisterinpitäjiltä saamansa tiedot 1 momentin mukaisesti. Tästä on tarpeen säätää siksi, että ministeriö voi joutua luovuttamaan tietoja kootusti.

Pykälässä esitettyjen rekistereihin kerättyjen tietojen luovuttaminen pohjautuu pääsääntöisesti tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan c ja e alakohtiin. Tietojen käsittely pykälässä esitetyn mukaisesti on tarpeen rekisterinpitäjän lakisääteisen veloitteen noudattamiseksi tai yleistä etua koskevan tehtävän suorittamiseksi tai rekisterinpitäjälle kuuluvan julkisen vallan käyttämiseksi. Luovutettavat tiedot voivat sisältää myös henkilötietoja. Tietojen käsittely ja luovuttaminen on oikeasuhtaista ja yleisen edun mukaista, sillä rekisterien tiedoilla mahdollistetaan myös ulkomaiden viranomaisille heille säädettyjen tehtävien hoitaminen.

98 §. Asetuksenantovaltuus. Pykälässä säädetty asetuksenantovaltuus sisällytettäisiin muutetuna lain 94 §:ään.

99 §. Valvontaviranomaiset ja kalastuksenvalvojat. Pykälän viimeistä momenttia muutettaisiin siten, että siinä todettaisiin, että kalastuslain nojalla hyväksytyllä ja valtuutetulla kalastuksenvalvojalla ei olisi toimivaltaa valvoa kaupallista kalastusta koskevan Euroopan unionin lainsäädännön noudattamista. Tämä jättäisi kalastuksenvalvojille kuitenkin mahdollisuuden valvoa Euroopan unionin lainsäädännöstä tulevien vapaa-ajankalastusta koskevien säännösten noudattamista. Tämä koskisi esimerkiksi Metsähallituksen valvojia, jotka ovat saaneet ELY-keskusten hyväksynnän kalastuksenvalvojiksi.

Viimeisen momentin muuttaminen on tärkeää, sillä Euroopan unionin neuvosto antoi 27.10.2021 asetuksen, jossa säädetään vapaa-ajankalastuksessa harjoitettavaa lohenkalastusta koskevista rajoituksista (EU) 2021/1888, eräiden kalakantojen ja kalakantaryhmien Itämerellä sovellettavien kalastusmahdollisuuksien vahvistamisesta vuodeksi 2022 ja asetuksen (EU) 2021/92 muuttamisesta tiettyjen muilla vesillä sovellettavien kalastusmahdollisuuksien osalta, jäljempänä *Itämeren TAC-asetus*), ja on odotettavissa, että neuvosto jatkossakin antaa vapaa-ajankalastusta koskevia säännöksiä. Tällä hetkellä voimassa olevan kalastuslain nojalla kalastuksenvalvojat eivät voisi valvoa kyseisten säännösten noudattamista.

Yhteisen kalastuspolitiikan seuraamusjärjestelmästä ja valvonnasta annetussa laissa (1188/2014) säädetään yhteisen kalastuspolitiikan noudattamisen valvontaan ja yhteisen kalastuspolitiikan vastaisiin tekoihin liittyvän Euroopan unionin lainsäädännön toimeenpanosta. Kyseistä lakia sovelletaan kuitenkin vain kaupallisiin toimijoihin, joten vapaa-ajankalastusta koskevat säännökset on sijoitettava kalastuslakiin.

118 §. Kalastusrikkomus. Pykälän 1 momentin 10 kohtaan lisättäisiin, että lain 90 §:n mukaisen kaupallisten kalastajien saaliiden ilmoittamisvelvollisuuden laiminlyönti olisi rangaistavaa. Luonnonvarakeskukselle ilmoitettavia sisävesisaaliita on nykyisen kalastuslain voimaantulosta lähtien osaksi laiminlyöty, joka puoltaa sitä, että ilmoituksen laiminlyönti määriteltäisiin kalastusrikkomukseksi.

Pykälän 1 momenttiin lisättäisiin uusi 15 kohta, jonka mukaan 74 §:ssä säädetyn istutusten ilmoitusvelvollisuuden laiminlyöminen olisi rangaistavaa. Sanktiointi olisi tarpeellinen, sillä on ilmeistä, että ilmoitusvelvollisuutta on usein laiminlyöty. Vastuu ilmoituksen teosta olisi sillä,

jonka toimeksiannosta istutus tapahtuu eli käytännössä istutuksen tilaajalla ja sen laskun maksajalla. Tämä taho voisi kuitenkin tarvittaessa antaa ilmoituksen teon jonkin tahon tehtäväksi keskinäisellä sopimuksella, mutta vastuu ilmoituksesta säilyisi kuitenkin toimeksiantajalla. Lisäksi ylisiirrot tulisi myös ilmoittaa.

Pykälän 1 momenttiin lisättäisiin uusi 16 kohta, jonka mukaan vapaa-ajankalastuksessa lohen saaliiksi ottaminen kiellettynä aikana tai kalastajalle asetetun saaliskiintiön ylittäminen Euroopan unionin neuvoston kalastusta Itämerellä koskevassa asetuksessa säädetyn vastaisesti olisi rangaistavaa.

Euroopan unionin neuvosto jakaa kalastusmahdollisuudet vuosittain useimpien kaupallisesti hyödynnettävien lajien osalta. Niille ilmoitetaan suurin sallittu saalis (TAC). Kansainvälisen merentutkimusneuvoston (ICES) ja tieteellis-teknis-taloudellisen kalastuskomitean (STECF) tieteellisten arvioiden perusteella komissio toimittaa TAC-kiintiötä koskevat ehdotuksensa neuvostolle kunkin vuoden loppuun mennessä. Neuvosto voi samalla antaa säännöksiä koskien myös vapaa-ajankalastusta. Esimerkiksi edellisen pykälän säännöskohtaisessa perustelutekstissä mainitussa Euroopan unionin neuvoston 27.10.2021 antaman Itämeren TAC-asetuksen 9 artiklassa säädetään lohen virkistyskalastuksesta merellä. Koska kyseinen asetus on sellaisenaan kansallisesti sovellettavaa oikeutta, eikä sen vapaa-ajankalastusta koskevien säännösten vastaisesti kalastamista ole sanktioitu muualla, olisi sanktioimisesta tarpeen säätää kalastuslaissa. Sanktiointi on arvioitu välttämättömäksi, sillä muunlainen yhteiskunnallinen ohjaus ei koeta tarpeeksi tehokkaaksi keinoksi, kun on kyse luonnonvarojen kestävästä käytöstä ja hoidosta. Lisäksi asiasta on tarpeen säätää kansallisesti, koska jäsenmaalla on velvollisuus huolehtia, että EU:n kalastusta koskevien säännösten rikkomisesta on mahdollista antaa seuraamuksia neuvoston yhteisön valvontajärjestelmästä antaman asetuksen (EY) N:o 1224/2009 velvoittamana.

Vastaavan kaltaisia vapaa-ajankalastusta koskevia määräyksiä sisältyy 27.10.2022 annettuun neuvoston asetukseen 2022/2090 Itämeren kalastusmahdollisuuksista vuodelle 2023. Näin ollen pykälään ei voida laittaa tarkkaa viittausta säädöksen numerosta, koska kalastuslakia voitaisiin joutua asian osalta muuttamaan joka vuosi.

Lisäksi pykälään esitetään lisättäväksi uusi 4 momentti, jossa säädettäisiin, että uuden ehdotetun 62 a §:n 3 momentin nojalla annetun valtioneuvoston asetuksessa säädettyjen tietojen ilmoitusvelvollisuuden laiminlyönnin osalta rangaistavuus edellyttäisi korkeampaa tahallisuusastetta kuin huolimattomuutta. Säännös sisältäisi rikosoikeudellisen laillisuusperiaatteen vaatimalla tavalla asiallisen luonnehinnan rangaistavaksi tarkoitettua teosta. Ilmoitusvelvollisuuden laiminlyöminen olisi rangaistavaa tahallisesti tehtynä ja siitä voitaisiin tuomita, jollei teosta muualla laissa säädettäisi ankarampaa rangaistusta, kalastusrikkomuksesta sakkoon. Syyksiluettavuuden asteen asettamista tahallisuuteen voidaan pitää perusteltuna siitä syystä, että henkilö voisi esimerkiksi täyttää saalisilmoituksen muuten täysin oikein, mutta huolimattomuudesta kirjaisi ilmoitukseen väärän kalalajin. Lajien tunnistaminen voi olla joskus vaikeaa, jolloin kalastaja voisi huolimattomuudesta syyllistyä tekoon, josta hänelle pitäisi määrätä rangaistus. Tämän vuoksi rangaistavuuden kynnystä on tarpeen nostaa. Siten ilmoitusvelvollisuuden laiminlyöminen edellyttäisi tahallisuutta.

Ilmoitusvelvollisuuden laiminlyömisestä sanktioimisella pyrittäisiin varmistamaan ilmoitusten tekeminen ja sitä kautta toteutettaisiin ilmoitusvelvollisuuden tavoitetta, eli vapaa-ajankalastuksen kalastustietojen saamista päätöksentekijöille, jotta kalastus olisi mahdollista järjestää kestäväällä tavalla kalakantoja turvaten. Koska ilmoitusta ei olisi tehtävä heti saaliin saatuaan, vaan ilmoituksen tekemiselle annettaisiin määräaika valtioneuvoston asetuksella, ei ilmoitusvelvollisuuden valvontaa voisi suorittaa osana yksittäistä valvontatapahtumaa. Ilmoitusvelvollisuuden laiminlyömisestä valvonta toteutettaisiin lähinnä ELY-keskusten toimesta jälkikäteisesti osana

muita valvontatoimenpiteitä, jos epäillään ilmeistä tahallisuutta. ELY-keskuksen hyväksymät kalastuksenvalvojat eivät kuitenkaan valvoisi ilmoitusvelvollisuuden toteuttamista, koska heillä ei olisi pääsyä tarvittaviin tietoihin.

8 Lakia alemman asteinen sääntely

Ehdotettaviin lakimuutoksiin sisältyy asetuksenantovaltuuksia. Kalastuslain 62 §:n mukaan maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä ilmoituksen muodosta, sisällöstä ja ilmoituksen tekemisen määräajasta.

Vapaa-ajankalastuksen saalisilmoituksesta säädetään 62 a §:ssä, jonka 3 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä kalalajeista ja -kannoista, joista saalisilmoitus on tehtävä sekä pyyntialueen, kalastusvälineen, kalan koon, mahdollisen eväleikkauksen ilmoittamisesta sekä ilmoituksen maantieteellisestä soveltamisalasta, muodosta, sellaisesta muusta teknisluonteisesta sisällöstä, jota ilmoitus edellyttää ja ilmoituksen tekemisen määräajasta.

Kalastuslain 90 §:n 3 momentin mukaan maa- ja metsätalousministeriön asetuksella annetaan tarkemmat säännökset 1 momentissa tarkoitettusta päiväkirjasta ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle ilmoitettavista tiedoista sekä tietojen jättämisen ajankohdista.

Kalastuslain 94 §:n 3 momentin mukaan maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä kalavarojen käytön ja hoidon tietovarannon rakenteesta sekä rekistereiden ja tietoaaineistojen yhteentoimivuuden varmistamisesta.

9 Voimaantulo

Ehdotetaan, että laki tulee voimaan 1.1.2024.

10 Suhde perustuslakiin ja säättämisjärjestys

Yhdenvertaisuus

Perustuslain 6 § ilmaisee vaatimuksen oikeudellisesta yhdenvertaisuudesta, sekä ajatuksen tosiasiallisesta tasa-arvosta. Perustuslakivaliokunnan lausuman mukaan yhdenvertaisuussäännös kohdistuu myös lainsäätäjään. Ihmisiä on kohdeltava samalla tavalla samanlaisissa tapauksissa, eikä lailla voida mielivaltaisesti asettaa kansalaisia tai kansalaisryhmiä toisia edullisempaan tai epäedullisempaan asemaan. Perustuslakivaliokunta on lisäksi katsonut, että yhdenvertaisuusnäkökohdilla on merkitystä sekä myönnettäessä lailla etuja ja oikeuksia kansalaisille, että asetettaessa heille velvollisuuksia (PeVL 31/2014 vp). Perustuslain yhdenvertaisuussäännös ei kuitenkaan estä kaikenlaista erontekoa ihmisten välillä. Erottelu voi myös perustua syrjintäsäännöksessä mainittuun, lähtökohtaisesti kiellettyyn syyhyn. Olennaista on, voidaanko erottelu perustella perusoikeusjärjestelmän kannalta hyväksyttävällä tavalla.

YK:n yleissopimus lapsen oikeuksista (SopS 59-60/1991, *lapsen oikeuksien sopimus*) on lakina voimassa oleva ihmisoikeussopimus, joka koskee kaikkia alle 18-vuotiaita. Lapsen oikeuksien sopimuksen osalta merkityksellistä nyt esitetyn sääntelyn näkökulmasta on erityisesti sopimusvaltioiden velvollisuus kannustaa lapsille sopivien ja yhtäläisten kulttuuri-, taide-, virkistys- ja vapaa-ajantoimintojen tarjoamiseen. Lakiesitys tukee lasten oikeuksia jättämällä alle 16-vuotiaat ilmoitusvelvollisuuden ulkopuolelle, vaikka esitys asettaakin samalla alaikäiset osin erilaiseen asemaan keskenään. Yhdenvertaisuusperiaatteesta on tarkoitus poiketa ympäristöperusoikeuden toteutumisen turvaamiseksi.

Lapsen oikeuksien sopimuksen 1 artiklan mukaan lapsella tarkoitetaan jokaista alle 18-vuotiasta henkilöä. Nyt esitetty sääntely merkitsisi eri-ikäisten lasten asettamista toisistaan poikkeavaan asemaan lapsen iän perusteella. Ikärajaus taustalla on Luonnonvarakeskuksen arvio alle 18-vuotiaiden kalastajien määrästä vuodelta 2018, jolloin saaliin ilmoitusvelvollisuuden piirissä olisi ollut 27 000 alle 18-vuotiasta kalastajaa. Jos saalisilmoitus jäisi saamatta ilmoitusvelvollisuuden piiriin kuuluvilta alaikäisiltä kalastajilta, jäisi oletettavasti kalakantojen käytön ja hoidon järjestämisen kannalta merkityksellistä saalistietoa puuttumaan tilastoista. Esitetyn ilmoitusvelvollisuuden asettaminen 16 vuotta täyttäneille on perusteltua siitä syystä, että sen ikäiset pystyvät usein kalastamaan itsenäisesti ja myös ilmoittamaan saamansa saaliin. Ilmoitusvelvollisuuden noudattamisen ei myöskään arvioida aiheuttavan erityisen suurta vaivaa 16 vuotta täyttäneille, jonka vuoksi toimenpide on oikeasuhtainen tavoitteen saavuttamiseksi.

Perustuslain turvaamien perusoikeuksien osalta esitetyllä saalisilmoitusvelvollisuudella on yhteyttä 6 §:n turvaamaan yhdenvertaisuuteen. Jokaisen 16 vuotta täyttäneen vapaa-ajankalastajan tulisi tehdä saalisilmoitus. Vapaa-ajankalastajia kohdellaan esityksessä ikään perustuen osin toisistaan poikkeavasti. Perustuslakivaliokunta on arvioinut yhdenvertaisuussäännöstä ja erilaisten ryhmien asettamista lainsäädännössä eri asemaan samanlaisessa tilanteessa, ja katsonut, että jos erottelulle voidaan esittää perusoikeusjärjestelmän kannalta hyväksyttävät perusteet, on tämä perustuslain kannalta ongelmatonta. Lisäksi hyväksyttävän syyn pitää olla asiallisessa ja kiinteässä yhteydessä lain tarkoitukseen (esim. PeVM 8/2010 vp, s. 3).

Alle 16-vuotiaiden kohdalla on tunnistettu haasteita koskien ilmoituksen tekemistä sähköisesti mobiilisovelluksen kautta, kun sovellukseen kirjautumisessa vaaditaan vahvaa tunnistautumista. Perustuslakivaliokunta on kiinnittänyt huomiota lasten tosiasiallisiin mahdollisuuksiin käyttää sähköistä palvelua, johon vaaditaan vahvaa tunnistautumista erityisesti heikommassa asemassa olevien osalta (PeVL 35/2021). Vaikka saalisilmoituksen voisi tehdä myös paperilla, ei alle 16-vuotiaiden sitomista ilmoitusvelvollisuuden piiriin ole silti katsottu tarpeelliseksi.

Ilmoitusvelvollisuussäännöksessä on otettu huomioon muun muassa 16 vuotta täyttäneiden kalastajien ikäjakauma, ja se että kaikilla ei ole älypuhelin käytössään. Tämän vuoksi saalisilmoituksen tekemiselle on tarkoitus luoda tarpeeksi keinoja, eli mobiilisovellus, paperinen, sekä sähköinen tietokoneella tehtävä ilmoitus.

Henkilötietojen suoja

Henkilötietojen suojasta säädetään perustuslain 10 §:n 1 momentin mukaan tarkemmin lailla. Perustuslakivaliokunnan käytännön mukaan lainsäätäjän liikkuma-alaa rajoittaa tämän säännöksen lisäksi myös se, että henkilötietojen suoja osittain sisältyy samassa momentissa turvatuun yksityiselämän suojan piiriin. Perustuslakivaliokunta on katsonut, että lainsäätäjän tulee turvata henkilötietojen suoja tavalla, jota voidaan pitää hyväksyttävänä perusoikeusjärjestelmän kokonaisuudessa (PeVL 18/2012 vp, s. 2). Valiokunta on korostanut vakiintuneessa käytännössään henkilötietojen käsittelyä koskevan sääntelyn laintasoisuutta, kattavuutta ja yksityiskohtaisuutta (ks. esim. PeVL 31/2017 vp, s. 2).

Lainsäätäjän harkintaa sitoo se, että henkilötietojen suojan kannalta tärkeitä sääntelykohteita rekisteröinnissä ovat ainakin rekisteröinnin tavoite, rekisteröitävien henkilötietojen sisältö, niiden sallitut käyttötarkoitukset mukaan luettuna tietojen luovutettavuus, tietojen säilytysaika henkilörekisterissä ja rekisteröidyn oikeusturva. Edellä mainittujen seikkojen sääntelyn lain tasolla tulee olla kattavaa ja yksityiskohtaista (PeVL 51/2002 vp, s. 2/I ja PeVL 35/2004 vp, s. 2/II).

Euroopan unionin perusoikeuskirjan (2000/C 364/01) 8 artiklan mukaan jokaisella on oikeus henkilötietojensa suojaan. Tällaisten tietojen käsittelyn on oltava asianmukaista ja sen on tapahduttava tiettyä tarkoitusta varten ja asianomaisen henkilön suostumuksella tai muun laissa säädetyn oikeuttavan perusteen nojalla. Jokaisella on oikeus tutustua niihin tietoihin, joita hänestä on kerätty, ja saada ne oikaistuksi. Perusoikeuskirjan 52 artiklassa säädetään perusoikeuksien rajoittamisen edellytyksistä. Artiklan 1 kohdan mukaan perusoikeuksien käyttämistä voidaan rajoittaa ainoastaan lailla sekä kyseisten oikeuksien keskeistä sisältöä kunnioittaen. Suhteellisuusperiaatteen mukaisesti rajoituksista voidaan säätää ainoastaan, jos ne ovat välttämättömiä ja vastaavat tosiasiallisesti unionin tunnustamia yleisen edun mukaisia tavoitteita tai tarvetta suojella muiden henkilöiden oikeuksia ja vapauksia.

Euroopan unionin yleinen tietosuojasetus (2016/679 (EU), *tietosuoja-asetus*) on kansallisesti suoraan sovellettavaa lainsäädäntöä. Asetus jättää kuitenkin jäsenvaltioille direktiivinomaista kansallista liikkumavaraa. Kansallisella lainsäädännöllä on asetuksessa säädetyin edellytyksin mahdollista tarkentaa ja täsmentää asetuksen säännöksiä. Lisäksi tietyissä tilanteissa asetus antaa mahdollisuuden säätää kansallisella lainsäädännöllä poikkeuksia asetuksessa säädetyistä oikeuksista ja velvollisuuksista. Asetus sisältää säännökset siitä, mistä oikeuksista ja velvollisuuksista on mahdollista poiketa, ja mitkä ovat edellytykset poikkeukselle. Perustuslakivaliokunta on pitänyt tärkeänä, että siltä osin kuin Euroopan unionin lainsäädäntö edellyttää kansallista sääntelyä tai mahdollistaa sen, tätä kansallista liikkumavaraa käytettäessä otetaan huomioon perus- ja ihmisoikeuksista seuraavat vaatimukset (PeVL 1/2018 vp ja PeVL 25/2005 vp).

Ehdotetuilla säännöksillä on merkitystä perustuslain 10 §:n 1 momentin henkilötietojen suojan, sekä 12 §:n 2 momentin julkisuuden kannalta. Saalisilmoitusta mobiilipalvelun kautta tehtäessä kalastajan on kirjauduttava palveluun vahvan tunnistautumisen kautta, jonka johdosta järjestelmä tallentaa kalastajan nimen, osoitteen ja henkilötunnuksen. Lisäksi kalastajan on ilmoitettava saaliin ja pyyntitapahtuman tiedot. Samat tiedot kerätään myös, lukuun ottamatta henkilötunnusta, jos saalisilmoitus tehdään paperilla tai muulla tavalla sähköisesti. Kerätyt tiedot muodostavat saalisrekisterin yhteydessä henkilötietorekisterin. Ehdotettujen säännösten osalta henkilötietojen käsittelyssä noudatetaan tietosuojalakia (1050/2018). Tietojen kerääjänä ja käsitteijänä toimii Luonnonvarakeskus, joka on tilastolain (280/2004) 2 §:n 2 momentissa määritelty tilastoviranomainen, joten sen toimintaan tietojärjestelmien osalta sovelletaan viranomaisen toiminnan julkisuudesta annettua lakia (621/1999).

Ilmoitusvelvollisuuden suhde saamelaiseen kalastuskulttuuriin

Ehdotetulla saalisilmoitusvelvollisuudella on liityntä perustuslain 17 §:n 3 momenttiin, joka sisältää saamelaisten aseman valtiosääntöoikeudellisen perustan. Säännöksen mukaan saamelaisilla alkuperäiskansana on oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan.

Ehdotettu saalisilmoitusvelvollisuus sisältää vaatimuksen ilmoittaa saaliin pyyntialue. Saaliiden pyyntipaikat katsotaan kuuluvan saamelaisen kulttuurin mukaiseen perinnetietoon, jonka salassapito on saamelaisen kulttuurin ja perinteisen tiedon siirtymisen kannalta tärkeää. Suomi on ratifioinut biologista monimuotoisuutta koskevan YK:n yleissopimuksen (The United Nations Convention on Biological Diversity CBD, jäljempänä *YK:n biodiversiteettisopimus*), jonka tavoitteena on ekosysteemien ja kasvi- ja eläinlajien suojelu, luonnonvarojen kestävä käyttö sekä geenivarojen saatavuudesta koituvien hyötyjen oikeudenmukainen ja tasapuolinen jako.

YK:n biodiversiteettisopimuksen artikla 8(j) velvoittaa sopimusosapuolia kunnioittamaan, ylläpitämään ja suojelemaan alkuperäiskansojen biologisen monimuotoisuuden suojeluun ja kestävään käyttöön liittyvää tietämystä ja käytäntöjä.

Saalisilmoitusten yhteydessä kerättävä tieto pyyntialueesta tarkoittaisi saamelaisen kulttuurin osalta sitä, että perinnetietona pidettävät pyyntipaikat kirjattaisiin samalla tarkkuudella kuin muutkin pyyntialueet Luonnonvarakeskuksen hallinnoimaan saalisrekisteriin ilman tietoa siitä, että kyseessä on saamelaiseen kulttuuriin kuuluva pyyntipaikka. Esitetty hallituksen esitys ei kuitenkaan edellytä tarkkojen pyyntipaikkojen ilmoittamista, vaan asetuksen antovaltuuden nojalla voidaan edellyttää pyyntialueen ilmoittamista. Lisäksi Luonnonvarakeskus ei lähtökohtaisesti luovuttaisi tarkkoja yksilöitävissä olevia tietoja eteenpäin, vaan tiedot karkeistettaisiin keräämisen yhteydessä, jolloin tarkkoja pyyntipaikkoja ei olisi mahdollista paikantaa tiedon keräämisen jälkeen, vaikka ne olisi kalastajan toimesta sellaisina ilmoitettu.

Perustuslakivaliokunta on arvioinut Tenon kalastussopimuksen ja kalastussäännön, sekä Tenon voimaansaattamislain säätämisen yhteydessä Tenojoella käytettävän saalisrekisterin suhdetta henkilötietojen suojaan. Valiokunta on todennut, että ehdotetun kaltaista rekisterisääntelyä arvioitaessa on perustuslakivaliokunnan käytännössä kiinnitetty huomiota erityisesti rekisteröinnin tavoitteisiin, rekisteröitävien henkilötietojen sisältöön, niiden sallittuihin käyttötarkoituksiin, tietojen luovutettavuuteen, tietojen säilytysaikaan ja rekisteröidyn oikeusturvaan. Lisäksi valiokunta on todennut vakiintuneesti katsovan, että näitä seikkoja koskevan sääntelyn lain tasolla tulee olla kattavaa ja yksityiskohtaista. Perustuslakivaliokunta on myös todennut, että Tenon saalisrekisteriin merkityt henkilötiedot eivät vaikuttaisi sisältävän arkaluontoisia tietoja (PeVL 5/2017 vp).

Nyt esitettävällä muutoksella kalastuslakiin koskien saalisilmoitusta, ei varsinaisesti ole eroa verrattuna Tenojoen saalisrekisteriin merkittävien tietojen osalta. Tenojoella kalastettaessa saalisrekisteriin merkitään vyöhyke, jolla on kalastettu, kun taas kalastuslakiin esitetyllä saalisilmoituksella ilmoitettaisiin alue, mutta ei tarkkaa paikkaa, jolla on kalastettu.

Vastuu ympäristöstä

Ehdotetut säännökset kytkeytyvät myös perustuslain 20 §:n ympäristövastuusäännökseen. Perustuslain 20 §:n 1 momentin mukaan vastuu luonnosta ja sen monimuotoisuudesta, ympäristöstä ja kulttuuriperinnöstä kuuluu kaikille. Julkisen vallan on kyseisen pykälän 2 momentin mukaan pyrittävä turvaamaan jokaiselle oikeus terveelliseen ympäristöön sekä mahdollisuus vaikuttaa elinympäristöään koskevaan päätöksentekoon. Ympäristövastuusäännös on tarkoitettu vaikuttamaan ensisijaisesti lainsäätäjän ja muiden norminantajien toimintaan (HE 309/1993 vp, s. 66/II). Luonnonvarakeskukselle esitettävä 19 a §:n mukainen tehtävä tuottaa tietoa kalakannoista, toteuttaa ympäristövastuusäännöksen julkisen vallan ympäristöä koskevaa toimintavelvoitetta ja toisaalta vapaa-ajankalastajille asetettava saalisilmoitusvelvollisuus toteuttaa jokaisen vastuuta luonnosta ja sen monimuotoisuudesta.

Ympäristöperusoikeuden toteutumisen on katsottu edellyttävän lainsäädännön yhteensovittamista sekä laaja-alaista yhteistyötä eri tahojen kesken, jotta ympäristövastuun ulottuvuudet kytetään huomioimaan sääntelyssä. Vapaa-ajankalastusta koskevan saalisrekisterin käyttötarkoituksena on tuottaa tietoa kalakannoista kalatalousalan eri tahoille hyödynnettäväksi, joka on omiaan lisäämään yhteistyötä kalatalousalan eri tahojen välillä.

Perustuslain 20 § vastaa aiempaa hallitusmuodon 14 a §:ää, jonka perusteluiden (HE 309/1993 vp) mukaan säännöksellä pyritään korostamaan luonnon ja muun ympäristön suojeluun liittyvän myös sellaisia arvoja, jotka eivät ole palautettavissa ihmisyksilöiden oikeuksiksi. Tältä osin jokaisen velvollisuudet luontoa kohtaan voidaan ymmärtää joko luonnon itseisarvosta lähteviksi tai ilmaukseksi kaikille ihmisille jakamattomasti kuuluvasta oikeudesta. Tällaisen ihmisoikeuden subjekteina voidaan pitää myös tulevia ihmisukupolvia. Säännöksen on perusteluissa tarkoitettu toteutuvan muun lainsäädännön tuella ja välityksellä. Säännöksen piiriin kuuluvat sekä

ympäristön tuhoutumisen tai pilaantumisen estäminen, että aktiiviset luonnolle suotuisat toimet. Säännöksessä tarkoitettun luonnon monimuotoisuuden osa-alueita ovat muun muassa eläin- ja kasvikunnan geneettinen rikkaus sekä kaikkien uusiutumattomien luonnonvarojen tehokas suojeleminen.

Nyt ehdotetulla kalastuslain muutoksella koskien saalisilmoitusvelvollisuutta pyritään saamaan viranomaisten käyttöön tarpeelliset tiedot kalakantojen suojelemisen vuoksi siten, että myös tulevat ihmisukupolvet pystyvät nauttimaan luonnonkaloista. Ilmoitusvelvollisuudella pyritään lisäksi toteuttamaan voimassaolevan kalastuslain 1 §:n tarkoitusta turvata kalavarojen ekologisesti, taloudellisesti ja sosiaalisesti kestävä käyttö ja hoito siten, että turvataan kalavarojen kestävä ja monipuolinen tuotto, kalakantojen luontainen elinkierto sekä kalavarojen ja muun vesiluonnon monimuotoisuus ja suojelu. Tämä on omiaan toteuttamaan perustuslain 20 §:n asettamia velvoitteita.

Saalisilmoitusten ja sitä kautta kalakantatiedon hallinnan kehittäminen edistää perustuslain 20 §:n asettamaa vastuuta luonnosta ja sen monimuotoisuudesta. Samalla sääntely ottaa kuitenkin huomioon perustuslain 10 §:ssä säädetyn yksityiselämän suojaa koskevan velvoitteen. Kalastajan henkilökohtaisia tietoja ei lähtökohtaisesti käsitellä yhdessä saalistiedon kanssa eikä niitä luovuteta eteenpäin kuin vain tarkasti erikseen määritellyissä tilanteissa viranomaistahoille.

Tietojen luovuttaminen

Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta (621/1999, *julkisuuslaki*) on hallinnon yleislaki, joka velvoittaa viranomaisia ja eräitä muita tahoja. Esityksen mukaan Luonnonvarakeskus keräisi saalisilmoituksia rekisteriinsä. Luonnonvarakeskuksella olisi mahdollisuus luovuttaa saalisilmoitusten yhteydessä kerättyjä kalakantatietoja julkisuuslain säännösten mukaisesti. Lähtökohtaisesti luovutettavat tiedot eivät sisältäisi saalisilmoituksen tekijän nimi-, osoite- ja muita yhteystietoja taikka henkilötunnusta. Tietojen luovuttaminen koskisi tilanteita, joissa tietojen antaminen on välttämätöntä kalakantojen käytön ja hoidon järjestämistä varten.

Luonnonvarakeskus kerää saalisilmoitusten yhteydessä myös henkilötietoja. Henkilötietojen luovuttamiseen vapaa-ajankalastusta koskevasta saalisrekisteristä kopiona, tulosteena tai sähköisesti sovelletaan julkisuuslain 16 §:n 3 momenttia. Kyseinen julkisuuslain säännös tarkoittaa käytännössä sitä, että saalisrekisterin julkisten tietojen luovutusta rajoittavat henkilötietojen suojaa koskevat säännökset. Yksi keskeinen henkilötietojen suojaa ja luovutusta koskeva rajoitus on, että luovutettavien henkilötietojen tulee olla välttämättömiä siihen käyttötarkoitukseen, johon ne luovutetaan. Käyttötarkoituksen välttämättömyysvaatimuksen tarkoituksena on suojata perustuslain 10 §:n 1 momentissa tarkoitettua yksityiselämää. Tietojen luovuttamisen laaja sitominen käyttötarkoitukseen merkitsee julkisuusperiaatteen rajoitusta. Perustuslakivaliokunta on katsonut, että toisen perusoikeuden edistäminen voi olla sellainen välttämätön syy, jonka vuoksi viranomaisen hallussa olevien tallenteiden julkisuutta on mahdollista perustuslain 12 §:n 2 momentin nojalla erikseen rajoittaa (PeVL 2/2008 vp). Saalisrekisteriin kerättyjen henkilötietojen luovutus voisi tulla esiin esimerkiksi tilanteessa, jossa otettavalle saaliille asetetaan kiintiöt henkilöä kohden lailla tai sen nojalla annetulla valtioneuvoston tai maa- ja metsätalousministeriön asetuksella ja näiden kiintiöiden täyttymistä olisi yksittäistapauksissa tarkasteltava. Lisäksi henkilötietojen luovutus voisi olla välttämätöntä ilmoitusvelvollisuuden laiminlyömisestä valvonnan vuoksi. Henkilötietoja olisi mahdollista luovuttaa vain viranomaistahoille.

Viranomaisen hallussa olevat asiakirjat ja muut tallenteet ovat perustuslain 12 §:n 2 momentin mukaan julkisia, jollei niiden julkisuutta ole välttämättömien syiden vuoksi lailla erikseen rajoitettu. Jokaisella on oikeus saada tieto julkisesta asiakirjasta ja tallenteesta. Perusoikeusuudis-

tuksen esitöissä todetaan, että riittävän julkisuuden takaaminen on edellytys yksilöiden mahdollisuudelle vaikuttaa ja osallistua yhteiskunnalliseen toimintaan ja että julkisuus on myös vallankäytön ja viranomaistoiminnan kritiikin ja valvonnan edellytys. Perusoikeusuudistuksen esitöissä todetaan, ettei tallennejulkisuus rajoitu vain asianosaisiin, vaan on luonteeltaan yleisöjulkisuutta. Perusoikeusuudistuksen esitöissä todetaan lisäksi, että tallennejulkisuus on pääsääntö ja että on ilmeistä, että julkisuudesta joudutaan poikkeamaan erilaisten tärkeiden intressien vuoksi. Yksi mainituista esimerkeistä on yksityisyyden suoja. Samoin esitöissä todetaan, että tallennejulkisuuden kirjaaminen perusoikeudeksi merkitsee sitä, että myös lakiin perustuvat poikkeukset julkisuudesta tulee rajoittaa mahdollisimman vähäisiksi (HE 309/1993 vp, s. 58).

Saalisrekisteri tulisi sisältämään erilaisia tietoja uhanalaisista kalalajeista, kuten tietoja mm. niiden sijainnista (karkeistettuna), määrästä ja kalayksilöiden koosta. Uhanalaisten lajien suojeleminen vaatii sen, että tiedot niiden esiintymisestä eivät ole lähtökohtaisesti julkisia, jolloin pystytään vähentämään esimerkiksi kalastuspaineen kohdistumista kyseisille alueille. Julkisuuslain 24 §:n 14 kohdassa säädetään, että salassa pidettäviä viranomaisen asiakirjoja ovat, jollei erikseen toisin säädetä, asiakirjat, jotka sisältävät tietoja uhanalaisista eläin- tai kasvilajeista tai arvokkaiden luonnonalueiden suojelusta, jos tiedon antaminen niistä vaarantaisi kysymyksessä olevan eläin- tai kasvilajin tai alueen suojelun.

Salassa pidettävien tietojen luovutus saalisrekisteriin kerätyistä tiedoista voisi kuitenkin tulla tarpeeseen kalataloushallinnon eri viranomaisten välillä. Tästä säädettäisiin lakiesityksen 95 a §:ssä. Viranomaisten tietojen saamista ja luovuttamista koskevaa sääntelyä perustuslain 10 §:n 1 momentissa säädetyn yksityiselämän ja henkilötietojen suojan kannalta arvioidessaan perustuslakivaliokunta on kiinnittänyt huomiota muun muassa siihen, mihin ja ketä koskeviin tietoihin tiedonsaantioikeus ulottuu ja miten tiedonsaantioikeus sidotaan tietojen välttämättömyyteen. Viranomaisen tietojensaantioikeus ja tietojenluovuttamismahdollisuus ovat valiokunnan mukaan voineet liittyä jonkin tarkoituksen kannalta "tarpeellisiin tietoihin", jos tarkoitetut tietosisällöt on pyritty luettelemaan laissa tyhjentävästi. Jos taas tietosisältöjä ei ole samalla tavoin luetteloitu, sääntelyyn on pitänyt sisällyttää vaatimus "tietojen välttämättömyydestä" jonkin tarkoituksen kannalta. Valiokunta ei toisaalta ole pitänyt hyvin väljiä ja yksilöimättömiä tietojensaantioikeuksia perustuslain kannalta mahdollisina edes silloin, kun ne on sidottu välttämättömyyskriteeriin (ks. esim. PeVL 62/2010 vp, s. 4/I ja PeVL 59/2010 vp, s. 4/I).

Lakiin esitettävässä 95 a §:ssä säädettäisiin, että kalastuslain 94 §:n mukaisia rekisteritietoja, jotka sisältäisivät myös henkilötietoja, voisi luovuttaa kalavarojen käytön ja hoidon tietovarannosta viranomaiselta toiselle tietyissä tilanteissa. Uudessa 95 a §:ssä on säädetty tietojen käytötarkoituksesta tarkasti, ja tietojen luovutus on sidottu välttämättömyyskriteeriin.

Tietosuoja-asetuksen 4 artiklan määritelmäsäännöksen mukaan henkilötiedoilla tarkoitetaan asetuksessa kaikkia tunnistettuun tai tunnistettavissa olevaan luonnolliseen henkilöön liittyviä tietoja; tunnistettavissa olevana pidetään luonnollista henkilöä, joka voidaan suoraan tai epäsuorasti tunnistaa erityisesti tunnistetietojen, kuten nimen, henkilötunnuksen, sijaintitiedon, verkkotunnistetietojen taikka yhden tai useamman hänelle tunnusomaisen fyysisen, fysiologisen, geneettisen, psyykkisen, taloudellisen, kulttuurillisen tai sosiaalisen tekijän perusteella. Asetuksen johdantokappaleen 26 mukaan tietosuojaperiaatteita sovelletaan kaikkiin tietoihin, jotka koskevat tunnistettua tai tunnistettavissa olevaa luonnollista henkilöä. Myös pseudonymisoidut henkilötiedot, jotka voitaisiin yhdistää luonnolliseen henkilöön lisätietoja käyttämällä, on johdantokappaleen mukaan katsottava tiedoiksi, jotka koskevat tunnistettavissa olevaa luonnollista henkilöä.

Perustuslakivaliokunta on katsonut, että myös alun perin arkaluonteisia henkilötietoja voidaan käsitellä tehokkaasti anonymisoituna ilman yksityiselämän tai henkilötietojen suojan vaarantumista. Olennaista on tällöin kuitenkin, että anonymisoinnin tehokkuus varmistetaan myös säädösperustaisesti (PeVL 1/2018 vp). Nyt kyseessä olevan lakiesityksen saalisilmoitustiedot sekä siihen liittyvät henkilörekisteritiedot ovat tehokkaasti anonymisoitavia, eivätkä tiedot sisällä varsinaisesti arkaluonteisia henkilötietoja.

Esityksessä katsotaan, ettei saalisrekisteriin sisältyvien tietojen keräämisen tai luovuttamisen osalta ole kyse yksityisyyden suojan ydinalueeseen kuuluvista seikoista etenkin, kun otetaan huomioon, että pääsääntöisesti saalistietoja käsitellään ja niitä luovutetaan ilman saalisilmoitusten tekijöiden tai muiden luonnollisten henkilöiden nimi-, osoite- ja muita yhteystietoja taikka henkilötunnusta.

Rangaistussäännökset

Perustuslain 80 §:n mukaan lailla on säädettävä yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista sekä asioista, jotka perustuslain mukaan muuten kuuluvat lain alaan. Säännös edellyttää, että kaikki yksilön oikeusasemaan vaikuttavat keskeiset säännökset on annettava lailla.

Perustuslain 8 §:n rikosoikeudellinen laillisuusperiaate sisältää lain täsmällisyyteen kohdistuvan erityisen vaatimuksen. Sen mukaan kunkin rikoksen tunnusmerkistö on ilmaistava laissa riittävällä täsmällisyydellä siten, että lain sanamuodon perusteella on ennakoitavissa, onko jokin teko tai laiminlyönti rangaistavaa. Rangaistusten ja niiden ankaruuden on oltava myös oikeasuhtaisia. Suhteellisuusvaatimus edellyttää sen arvioimista, onko vastaava tavoite saavutettavissa muulla perusoikeuteen vähemmän puuttuvalla tavalla kuin rangaistussäännöksellä. Sääntelyllä tulee olla myös ennaltaehkäisevä vaikutus.

Ehdotetut säännökset 118 §:ään olisivat suhteellisuusperiaatteen mukaisia. Pykälään sisältyvillä kriminalisoinneilla pyrittäisiin lain säännösten noudattamisen kautta toteuttamaan perustuslain 20 §:n mukaista ympäristövastuuta, sillä muunlaista yhteiskunnallista ohjausta ei koeta tarpeeksi tehokkaaksi keinoksi, kun on kyse luonnonvarojen kestävästä käytöstä ja hoidosta. Esimerkiksi voimassa olevan lain 90 §:n sisävesien kaupallisen kalastuksen saalisilmoitusten jättämisen sekä lain 74 §:n mukaisia kalojen istutuksista tehtäväksi määrättyjä ilmoituksia on laiminlyöty siinä määrin, että muilla keinoilla ei katsota saavutettavan tavoitetta. Rangaistussäännöksen täydentämiselle on arvioitu olevan painava yhteiskunnallinen tarve ja perusoikeusjärjestelmän kannalta hyväksyttävät perusteet.

Ehdotetussa 118 §:n 4 momentissa, koskien uutta 62 a §:ssä säädetyn ilmoitusvelvollisuuden laiminlyöntiä, sisältäisi rikosoikeudellisen laillisuusperiaatteen vaatimalla tavalla asialliset luonnehinnat rangaistaviksi tarkoitetuista teoista sekä täsmällisen viittauksen siihen säännöksen, jonka vastainen teko olisi rangaistavaa. Esityksessä ehdotetaan syyksiluettavuuskynnyksen asettamista tahallisuuteen. Tätä voidaan pitää perusteltuna siitä syystä, että henkilö voisi esimerkiksi täyttää saalisilmoituksen muuten täysin oikein, mutta huolimattomuudesta kirjata ilmoitukseen väärän kalalajin. Lajien tunnistamisen vaikeuden vuoksi on arvioitu, ettei olisi oikeasuhtaista määrätä rangaistusta kalastajan selkeän erheen vuoksi. Lisäksi ilmoitusvelvollisuus on asetettu 16 vuotta täyttäneille, eli myös alaikäiset ovat ilmoitusvelvollisia. Tämä myös tukee ilmoitusvelvollisuuden laiminlyömisestä sitomista tahallisuusedellytykseen.

Ehdotetun 118 §:n 1 momentin 16 kohdan mukaan ”joka tahallaan tai huolimattomuudesta ottaa vapaa-ajankalastuksessa Euroopan unionin neuvoston kalastusta Itämerellä sovellettavien kalastusmahdollisuuksien vahvistamista koskevan asetuksen säännösten vastaisesti saaliiksi lohen

kiellettyä aikana tai ylittää kalastajalle asetetun saaliskiintiön, on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, kalastusrikkomuksesta sakkoon”. Esitetty uusi kohta on niin sanottu blankorangaistussäännös. Vaikka säännöksessä ei pystytä tarkasti viittaamaan Euroopan unionin neuvoston asetuksen yksilöintitunnukseen, koska tunnus ja asetuksen nimi voivat muuttua vuosittain, on rangaistavaksi säädettyjä tekoja kuitenkin pyritty täsmentämään selkeästi luonnehtimalla, mikä toiminta olisi rangaistavaa (ottaa saaliiksi lohien kiellettyä aikana tai ylittää kalastajalle asetetun saaliskiintiön). Lisäksi säännöksessä on pyritty viittaamaan kyseiseen asetukseen niin tarkasti kuin se on mahdollista. Säännös rinnastuu voimassa olevan lain 118 §:n 1-5 kohtiin. Kyseessä on siis samankaltainen rikkomus kuin edellä mainituissa kohdissa. Tästä syystä nyt esitetään yhtä ankaraa rangaistusta kuin edellä mainituissa.

Perusoikeusuudistuksen yhteydessä perustuslakivaliokunta on korostanut, että blankosäätelyn osalta tavoitteena tulee olla, että niiden edellyttämät valtuutukset ovat täsmällisiä. Lisäksi tavoitteena tulee olla, että rangaistavuuden edellytykset ilmaisevat aineelliset säännökset ovat kirjoitetut rikossäännöksiltä vaaditulla tarkkuudella ja nämä säännökset käsittävistä normistosta käy ilmi myös niiden rikkomisen rangaistavuus sekä kriminalisoinnin sisältävässä säännöksessä on jonkinlainen asiallinen luonnehdinta kriminalisoitavaksi tarkoitettusta teosta ([PeVM 25/1994 vp](#), s. 8/I). Perustuslakivaliokunnan tuoreemman käytännön mukaan säätelyn viittaussäännöksiä ja rikoksen tunnusmerkistötekijöitä on ollut täsmennettävä, vaikka säätely ei sinänsä olekaan valiokunnan näkemyksen mukaan muodostunut ongelmalliseksi perustuslain kannalta (PeVL 53/2018 vp, s. 3).

Nyt lain 118 §:ään esitetyt rikkomuksiin lisättävät teonkuvaukset ovat tarkkarajaisia ja niistä seuraavat sanktiot ovat oikeasuhtaisia ja yhdenmukaisia.

Edellä mainituilla perusteilla lakiehdotus voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisyksityksessä.

Ponsi

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

kalastuslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan kalastuslain (379/2015) 98 §,
muutetaan 19 §:n 3 momentti, 62 §, 90 §:n otsikko ja 1 ja 3 momentti, 92–96 §, 99 §:n 3 momentti sekä 118 §:n 1 momentin 10 kohta,
sellaisina kuin niistä ovat 92 § osaksi laissa 92/2019 sekä 118 §:n 1 momentin 10 kohta laissa 177/2017, sekä
lisätään lakiin uusi 19 a §, 62 a ja 95 a §, 118 §:n 1 momenttiin sellaisena kuin se on laissa 177/2017, uusi 15 ja 16 kohta, sekä 118 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 997/2016 ja 177/2017, uusi 4 momentti seuraavasti:

3 luku

Kalatalouden organisaatiot ja niiden tehtävät

19 §

Kalatalousviranomaiset

Valtion omistamalla vesialueella tämän lain mukaisista vesialueen omistajalle kuuluvista tehtävistä, oikeuksista ja velvollisuuksista vastaa Metsähallitus.

19 a §

Luonnonvarakeskuksen tehtävä tiedon tuottajana

Luonnonvarakeskus tuottaa kalakantoja ja kalastusta koskevaa tietoa ja toteuttaa niiden seurantaan liittyviä tehtäviä. Luonnonvarakeskus laatii kolmen vuoden välein raportin Suomen kalakantojen tilasta ja kalastuksesta, sekä merialueen että sisävesien osalta Suomessa.

6 luku

Kalastuksen ohjaus ja rajoittaminen

62 §

Sivusaalisilmoitus

Hylkeen ja valaan pyydykseen jäämisestä on pyydyksen haltijan viipymättä ilmoitettava Luonnonvarakeskukselle. Saimaannorpan jäämisestä pyydykseen on pyydyksen haltijan ilmoitettava viipymättä Metsähallitukselle.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä ilmoituksen muodosta, sisällöstä ja ilmoituksen tekemisen määräajasta.

62 a §

Vapaa-ajankalastuksen saalisilmoitus

Jokaisen 16 vuotta täyttäneen vapaa-ajankalastuksen harjoittajan on tehtävä määräajassa ilmoitusvelvollisuuden piiriin kuuluvalla alueella saalisilmoitus saaliiksi saadusta kalasta, käytystä kalastusvälineestä ja pyyntialueesta, jos se on tarpeen kyseisen lajin tai kannan kestävän käytön ja hoidon suunnittelemiseksi sekä järjestämiseksi tai luontaisen elinkierron varmistamiseksi tai vieraslajin seurannan järjestämiseksi. Saalisilmoitus tehdään Luonnonvarakeskukseen. Saalisilmoitus on tehtävä myös vapautetusta kalasta.

Kalastusmatkailutilaisuuksien järjestäjä voi 1 momentista poiketen ilmoittaa kalastusmatka-kohtaisesti asiakkaan tai asiakasryhmänsä saaliin.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset kalalajeista ja –kannoista, joista saalisilmoitus on tehtävä sekä pyyntialueen, kalastusvälineen, kalan koon, mahdollisen eväleikkauksen ilmoittamisesta sekä ilmoituksen maantieteellisestä soveltamisalasta, muodosta, sellaisesta muusta teknisluonteisesta sisällöstä, jota ilmoitus edellyttää ja ilmoituksen tekemisen määräajasta.

10 luku

Kaupallinen kalastus

90 §

Sisävesiltä saatujen kaupallisen kalastuksen saaliiden ilmoittamisvelvollisuus

Kaupallinen kalastaja on velvollinen pitämään muualla kuin merialueella tapahtuvasta kalastuksesta päiväkirjaa ja vähintään kerran kalenterivuodessa ilmoittamaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle pyytämänsä tai lukuunsa pyydetty saaliit kalalajikohtaisesti, pyyntialueet, kalastusalueen rekisteritunnus, saaliin purkamispaikat sekä kalastuksessa käytetyt pyydykset ja niiden pyynnissä pitämisen aika. Ilmoitus on annettava myös, jos kyseisen kalenterivuoden aikana ei ole harjoitettu kaupallista kalastusta.

Tarkempia säännöksiä 1 momentissa tarkoitettusta päiväkirjasta ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle ilmoitettavista tiedoista sekä tietojen jättämisen ajankohdista annetaan maa- ja metsätalousministeriön asetuksella.

11 luku

Kalataloushallinnon rekisterit

92 §

Kalavarojen käytön ja hoidon tietovaranto

Kalavarojen käytön ja hoidon tietovarannolla tarkoitetaan kalataloushallinnon viranomaisten tehtäviin liittyviä 94 §:ssä tarkoitettuja rekistereitä ja tietoaineistoja.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset, Metsähallitus, Luonnonvarakeskus ja kalatalousalueet ovat kalavarojen käytön ja hoidon tietovarannon rekisterinpitäjiä. Kukin rekisterinpitäjä vastaa pitamiensä rekistereiden ajantasaisuudesta, niihin tallettamistaan tiedoista ja niiden oikeellisuudesta.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus ja kalatalousalue ovat 94 §:n 1 momentin 3 ja 6 kohdissa tarkoitettujen rekisterien yhteisrekisterinpitäjiä. Rekisterinpitäjän velvollisuuksista, yleisestä toiminnasta ja käytettävyydestä, tietojen eheydestä, suojaamisesta tai säilyttämisestä vastaa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus. Edellä mainitusta poiketen, rekisterinpitäjän velvollisuuksista vastaa kuitenkin kalatalousalue, jos käsiteltävät henkilötiedot koskevat kalatalousalueen tässä laissa määriteltyä tehtävää.

Kukin rekisterinpitäjä vastaa 94 §:n mukaisesti vastuullaan olevan rekisterin hallinnoimiseksi välttämättömän tietojärjestelmän ylläpidosta ja kehittämisestä. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tietojärjestelmien ylläpidosta ja kehittämisestä vastaavat elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus yhdessä maa- ja metsätalousministeriön kanssa. Ruokavirasto tuottaa ylläpito- ja muita tietohallinnon palveluita elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen vastuulla oleville tietojärjestelmille.

Maa- ja metsätalousministeriö vastaa tietovarannon sekä sen hallinnoimiseksi tarvittavien tietojärjestelmien ylläpidon ja kehittämisen ohjauksesta sekä julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetun lain (906/2019) mukaisesti niiden yhteentoimivuuden ohjauksesta.

Jollei tässä laissa toisin säädetä, tietovarannon tietojen ja niihin liittyvien asiakirjojen julkisuuteen, luovuttamiseen sekä luovuttamisesta perittäviin maksuihin sovelletaan viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia ja henkilötietojen käsittelyyn luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta (yleinen tietosuoja-asetus) annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) 2016/679 ja tietosuojalakia (1050/2018). Henkilötietojen käsittelyyn ei kuitenkaan sovelleta, mitä mainitun asetuksen 18 artiklan 1 kohdan a ja b alakohdassa säädetään.

93 §

Kalavarojen käytön ja hoidon tietovarannon käyttötarkoitus

Kalavarojen käytön ja hoidon tietovarantoa käytetään:

- 1) kalastuksen ja kalastuksentralvojen valvontaan;
- 2) kalavarojen käytön ja hoidon suunnitteluun ja tehostamiseen;
- 3) kalastonhoitomaksujen seurantaan sekä maksusuoritusten todentamiseen 92 §:ssä tarkoitettun rekisterinpitäjän tai viranomaisen palvelussa;
- 4) kalastonhoitomaksun suorittaneiden henkilöiden kokonaismäärän selvittämiseen;
- 5) kalastonhoitomaksuina kertyneiden varojen jakamiseen;
- 6) viranomaisen tiedottamiseen;
- 7) kalatalousneuvontaan;
- 8) kalastuksen sekä kalakantojen hoitoon liittyvien muiden tehtävien hoitamiseen; sekä
- 9) tutkimukseen ja tilastojen laatimiseen sekä viranomaisen suunnittelu-, valvonta- ja selvitystehtäviin.

94 §

Kalavarojen käytön ja hoidon tietovarannon rakenne ja sisältö

Tietovaranto muodostuu:

- 1) kaupallisista kalastajista pidettävästä rekisteristä, jonka rekisterinpitäjänä toimivat elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset. Rekisteriin merkitään kaupallisen kalastajan nimi ja henkilö-, yritys- tai yhteisötunnus sekä äidinkieli, kaupallisen kalastajan koti- tai asuinpaikkatiedot ja yhteystiedot, tieto siitä, mihin 88 §:ssä tarkoitettuun kaupallisten kalastajien ryhmään

kalastaja kuuluu, tieto siitä harjoittaako kaupallinen kalastaja kalastusta sisävesillä vai merialueella, tiedot saalisilmoituksista sekä tieto rekisteröinnin alku- ja päättymisajankohdasta;

2) kalastonhoitomaksurekisteristä, jonka rekisterinpitäjänä toimii Metsähallitus. Rekisteriin merkitään niiden Suomessa vakinaisesti asuvien henkilöiden nimet, osoitteet ja syntymäajat, joiden puolesta kalastonhoitomaksu on maksettu, suoritettun kalastonhoitomaksun määrä, maksuaika sekä aika, jolta kalastonhoitomaksu on maksettu, lisäksi voidaan merkitä myös muita yhteystietoja;

3) omistajakorvausrekisteristä, jonka yhteisrekisterinpitäjinä toimivat elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset ja kalatalousalueet. Rekisteriin merkitään 84 §:ssä tarkoitetut tiedot, vesialueen omistajan yhteystiedot tai yhteyshenkilöiden yhteystiedot;

4) istutusrekisteristä, jonka rekisterinpitäjänä toimivat elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset. Rekisteriin merkitään jokaisesta kalanistutuksesta istuttajan, ilmoituksen jättäjän ja istutuserän vastaanottajan yhteystiedot, istutettu laji ja kanta, istutettavan erän alkuperä, istukkaiden koko, ikä ja kappalemäärä sekä istutuspaikka ja -aika;

5) kalatalousvelvoite- ja -maksurekisteristä, jonka rekisterinpitäjänä toimivat elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset. Rekisteriin merkitään vesilain 3 luvun 15 §:ssä tarkoitettuja suunnitelmia koskevat tiedot;

6) kalatalousalueräkisteristä, jonka yhteisrekisterinpitäjinä toimivat elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset ja kalatalousalueet. Rekisteriin merkitään kalatalousalueen nimi, alueellinen ulottuvuus, vastuuhenkilöt, yhteystiedot ja kalatalousalueen päätösvaltaa käyttävän yleiskokouksen järjestämiseen tarvittavat tiedot;

7) kalastuksenvälvojaräkisteristä, jonka rekisterinpitäjänä toimivat elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset. Rekisteriin merkitään kalastuksenvälvojan nimi ja kuva sekä syntymäaika, henkilötunnus, hyväksynnän voimassaoloaika, valtuuttaja, toimialue sekä valtuutuksen voimassaoloaika;

8) kalastuksensääntelyyn liittyvästä tietoaineistosta, jonka rekisterinpitäjänä toimivat elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset. Tietoaineistoon merkitään tähän lakiin perustuvista sekä sen nojalla asetettavista viranomaisen kalastuksenrajoituksista rajoituksen tyyppi, rajoituksen sisältö, rajoitusalue sekä rajoituksen kesto; sekä

9) vapaa-ajankalatalouden saalisrekisteristä, jonka rekisterinpitäjänä toimii Luonnonvarakeskus. Rekisteriin merkitään tämän lain 62 a §:ssä tarkoitetun saalisilmoituksen perusteella kalastajan nimi ja osoitetiedot tai kalastusmatkailutilaisuuden järjestäjän nimi ja osoitetiedot, tiedot pyydetystä kalasta, pyyntiväline, päivämäärä ja pyyntialue. Luonnonvarakeskuksen on säilytettävä rekisteriin tallentamansa henkilötiedot erillään muista rekisterissä säilytettävistä tiedoista. Henkilötietoja saavat käsitellä tunnisteellisessa muodossa ainoastaan ne Luonnonvarakeskuksen henkilöt, joiden tehtävien suorittamiseksi se on välttämätöntä. Luonnonvarakeskuksen on nimettävä nämä henkilöt tai määriteltävä tehtävät.

Rekistereihin saadaan tallettaa myös muita 93 §:ssä tarkoitettujen tehtävien hoitamiseksi välttämättömiä tietoja sekä tietovarannon käyttötarkoituksen kannalta tarpeellisia tietoja, ei kuitenkaan henkilötietoja.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä kalavarojen käytön ja hoidon tietovarannon rakenteesta sekä rekistereiden ja tietoaineistojen yhteentoimivuuden varmistamisesta.

95 §

Tietovarannon rekisterien pitäjien oikeus saada tietoja viranomaisilta

Rekisterinpitäjällä on salassapitosäännösten estämättä oikeus saada kalastusalusrekisteriä, liikenneasioiden rekisteriä ja Ahvenanmaan alusrekisteriä pitäviltä viranomaisilta sellaiset rekistereihin rekisteröityjä kalastusaluksia ja niiden omistajia sekä haltijoita koskevat tiedot, jotka ovat välttämättömiä 93 §:ssä säädettyjen tehtävien hoitamiseksi.

95 a §

Kalavarojen käytön ja hoidon tietovarannon tietojen luovuttaminen

Tietovarannon tietoja voidaan luovuttaa salassapitosäännösten estämättä vesilain tai ympäristönsuojelulain (527/2014) mukaisen velvoitetarkkailun tekemiseen tai opinnäytetyön tekemiseen, jos tietojen luovuttamista voidaan pitää tutkimus- tai tarkkailusuunnitelman perusteella tarpeellisena ja jos tutkimustyöllä on vastuullinen ohjaaja tai siitä vastaava ryhmä. Tietojen luovutuksen edellytyksenä on lisäksi, etteivät yksittäistä henkilöä koskevat tiedot paljastu ulkopuolisille ja että henkilötiedot hävitetään, kun ne eivät enää ole tarpeen tutkimuksen suorittamiseksi tai sen tulosten asianmukaisuuden varmistamiseksi.

Kukin 94 §:ssä tarkoitettu rekisterinpitäjä saa salassapitosäännösten estämättä luovuttaa välttämättömiä tämän lain 94 §:n mukaisia tietovarannon tietoja kalakantojen ja kalastuksen tutkimusta, seuranta- ja käytön suunnittelua sekä valvontaa ja tilastojen laatimista varten maa- ja metsätalousministeriölle, Luonnonvarakeskukselle, elinkeino-, liikenne- ja ympäristö-keskukselle, Metsähallitukselle ja Ruokavirastolle.

Metsähallitus saa kalastonhoitomaksurekisterin rekisterinpitäjänä salassapitosäännösten estämättä luovuttaa tiedon suoritetusta kalastonhoitomaksusta Luonnonvarakeskukselle.

Rekisterinpitäjät päättävät kukin tietojen luovuttamisesta oman toimialansa osalta. Tietojen luovuttamisesta 94 §:n 1 momentin 3 ja 6 kohdissa tarkoitettujen rekistereiden osalta päättää elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus.

96 §

Tietojen luovuttaminen ulkomaiden viranomaisille ja kansainvälisille toimielimille

Kalavarojen käytön ja hoidon tietovarannossa olevia tietoja saa salassapitosäännösten estämättä luovuttaa Euroopan unionin jäsenvaltion tai Euroopan talousalueeseen kuuluvan valtion viranomaisille, Euroopan komissiolle, Euroopan kalastuksenvalvontavirastolle ja kansainvälisissä sopimuksissa tarkoitetuille viranomaisille Euroopan unionin lainsäädännöstä tai Suomea sitovista kansainvälisistä sopimuksista johtuvien velvoitteiden hoitamiseksi.

Rekisterinpitäjät päättävät kukin tietojen luovuttamisesta oman toimialansa osalta. Maa- ja metsätalousministeriö voi luovuttaa rekisterinpitäjiltä saamansa tiedot 1 momentin mukaisesti.

12 luku

Valvonta ja seuraamukset

99 §

Valvontaviranomaiset ja kalastuksenvalvojat

Edellä 1 momentin 5 kohdassa tarkoitettulla kalastuksenvalvojalla ei ole kuitenkaan toimivaltaa valvoa kaupallista kalastusta koskevaa Euroopan unionin yhteistä kalastuspolitiikkaa koskevan unionin lainsäädännön eikä sen toimeenpanemiseksi annetun kansallisen lainsäädännön noudattamista.

118 §

Kalastusrikkomus

Joka tahallaan tai huolimattomuudesta

10) rikkoo 90 §:ssä säädettyä saaliiden ilmoitusvelvollisuutta, 91 §:ssä säädettyä kalan ensi-myyntikieltoa tai 55 §:ssä säädettyä rauhoitetun kalan myyntikieltoa,

15) laiminlyö 74 §:ssä säädetyn istutusten ilmoitusvelvollisuuden

16) Ottaa vapaa-ajankalastuksessa Euroopan unionin neuvoston kalastusta Itämerellä sovellettavien kalastusmahdollisuuksien vahvistamista koskevan asetuksen säännösten vastaisesti saaliiksi lohen kiellettynä aikana tai ylittää kalastajalle asetetun saaliskiintiön

on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, kalastusrikkomuksesta sakkoon.

Joka tahallaan laiminlyö 62 a §:n 3 momentin nojalla annetun valtioneuvoston asetuksessa säädettyjen tietojen ilmoittamisen, on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, kalastusrikkomuksesta sakkoon.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Helsingissä 17.11.2022

Pääministeri

Sanna Marin

Maa- ja metsätalousministeri Antti Kurvinen

Laki

kalastuslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan kalastuslain (379/2015) 98 §,
muutetaan 19 §:n 3 momentti, 62 §, 90 §:n otsikko ja 1 ja 3 momentti, 92–96 §, 99 §:n 3 momentti sekä 118 §:n 1 momentin 10 kohta,
sellaisina kuin niistä ovat 92 § osaksi laissa 92/2019 sekä 118 §:n 1 momentin 10 kohta laissa 177/2017, sekä
lisätään lakiin uusi 19 a §, 62 a ja 95 a §, 118 §:n 1 momenttiin sellaisena kuin se on laissa 177/2017, uusi 15 ja 16 kohta, sekä 118 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 997/2016 ja 177/2017, uusi 4 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

3 luku

3 luku

Kalatalouden organisaatiot ja niiden tehtävät

Kalatalouden organisaatiot ja niiden tehtävät

19 §

19 §

Kalatalousviranomaiset

Kalatalousviranomaiset

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tämän lain nojalla tekemä päätös sekä asian käsittelyyn liittyvät asiakirjat voidaan allekirjoittaa koneellisesti.

Valtion omistamalla vesialueella tämän lain mukaisista vesialueen omistajalle kuuluvista tehtävistä, oikeuksista ja velvollisuuksista vastaa Metsähallitus.

19 a §

Luonnonvarakeskuksen tehtävä tiedon tuottajana

Luonnonvarakeskus tuottaa kalakantoja ja kalastusta koskevaa tietoa ja toteuttaa niiden seurantaan liittyviä tehtäviä. Luonnonvarakeskus laatii kolmen vuoden välein raportin Suomen kalakantojen tilasta ja kalastuksesta, sekä merialueen että sisävesien osalta Suomessa.

6 luku

Kalastuksen ohjaus ja rajoittaminen

62 §

Sivusaalisilmoitus

Hylkeen ja pyöriäisen pyydykseen jäämisestä on pyydyksen haltijan viipymättä ilmoitettava Luonnonvarakeskukselle

6 luku

Kalastuksen ohjaus ja rajoittaminen

62 §

Sivusaalisilmoitus

Hylkeen ja valaan pyydykseen jäämisestä on pyydyksen haltijan viipymättä ilmoitettava Luonnonvarakeskukselle. Saimaannorpan jäämisestä pyydykseen on pyydyksen haltijan ilmoitettava viipymättä Metsähallitukselle.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä ilmoituksen muodosta, sisällöstä ja ilmoituksen tekemisen määräajasta.

62 a §

Vapaa-ajankalastuksen saalisilmoitus

Jokaisen 16 vuotta täyttäneen vapaa-ajan kalastuksen harjoittajan on tehtävä määräajassa ilmoitusvelvollisuuden piiriin kuuluvalla alueella saalisilmoitus saaliiksi saadusta kalasta, käytetystä kalastusvälineestä ja pyyntialueesta, jos se on tarpeen kyseisen lajin tai kannan kestävän käytön ja hoidon suunnittelemiseksi sekä järjestämiseksi tai luontaisen elinkierron varmistamiseksi tai vieraslajin seurannan järjestämiseksi. Saalisilmoitus tehdään Luonnonvarakeskukselle. Saalisilmoitus on tehtävä myös vapautetusta kalasta.

Kalastusmatkailutilaisuuksien järjestäjä voi 1 momentista poiketen ilmoittaa kalastusmatkakohtaisesti asiakkaan tai asiakasryhmänsä saaliin.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset kalalajeista ja –kannoista, joista saalisilmoitus on tehtävä sekä pyyntialueen, kalastusvälineen, kalan koon, mahdollisen eväleikkauksen ilmoittamisesta sekä ilmoituksen maantieteellisestä soveltamisalasta, muodosta, sellaisesta muusta teknishuonteisesta sisällöstä, jota ilmoitus edellyttää ja ilmoituksen tekemisen määräajasta.

10 luku

Kaupallinen kalastus

90 §

Saaliiden ilmoittamisvelvollisuus

Kaupallinen kalastaja on velvollinen pitämään muualla kuin merialueella tapahtuvasta kalastuksestaan päiväkirjaa ja vähintään keran kalenterivuodessa ilmoittamaan Luonnonvarakeskukselle pyytämänsä ja lukuunsa pyydetty saaliit.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella säädetään tarkemmin päiväkirjasta, saalisilmoituksista ja niiden sisällöstä sekä ilmoituksen jättämisen ajankohdista.

11 luku

Kalataloushallinnon rekisterit

92 §

Kalataloushallinnon tietojärjestelmä

Kalataloushallinnon tietojärjestelmällä tarkoitetaan kalataloushallinnon viranomaisten tehtäviin liittyviä 94 §:ssä tarkoitettuja rekistereitä.

Kalataloushallinnon tietojärjestelmän rekistereitä pitävät elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset, Metsähallitus ja Luonnonvarakeskus sekä 94 §:n 1 momentin 6 kohdassa tarkoitettua kalatalousaluelukisteriä kalatalousalueet. Kukin rekisterinpitäjä vastaa rekistereihin tallettamistaan tiedoista ja niiden

10 luku

Kaupallinen kalastus

90 §

Sisävesiltä saatujen kaupallisen kalastuksen saaliiden ilmoittamisvelvollisuus

Kaupallinen kalastaja on velvollinen pitämään muualla kuin merialueella tapahtuvasta kalastuksestaan päiväkirjaa ja vähintään keran kalenterivuodessa ilmoittamaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle pyytämänsä tai lukuunsa pyydetty saaliit kalalajikohtaisesti, pyyntialueet, kalastusalueen rekisteritunnus, saaliin purkamispaikat sekä kalastuksessa käytetyt pyydykset ja niiden pyynnissä pitämisen aika. Ilmoitus on annettava myös, jos kyseisen kalenterivuoden aikana ei ole harjoitettu kaupallista kalastusta.

Tarkempia säännöksiä 1 momentissa tarkoitettua päiväkirjasta ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle ilmoitettavista tiedoista sekä tietojen jättämisen ajankohdista annetaan maa- ja metsätalousministeriön asetuksella.

11 luku

Kalataloushallinnon rekisterit

92 §

Kalavarojen käytön ja hoidon tietovaranto

Kalavarojen käytön ja hoidon tietovarannolla tarkoitetaan kalataloushallinnon viranomaisten tehtäviin liittyviä 94 §:ssä tarkoitettuja rekistereitä ja tietoaaineistoja.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset, Metsähallitus, Luonnonvarakeskus ja kalatalousalueet ovat kalavarojen käytön ja hoidon tietovarannon rekisterinpitäjiä. Kukin rekisterinpitäjä vastaa pitämiensä rekistereiden ajantasaisuudesta, niihin tallettamistaan tiedoista ja niiden oikeellisuudesta.

oikeellisuudesta. Maa- ja metsätalousministeriö vastaa kalataloushallinnon tietojärjestelmään kuuluvien rekistereiden pidon ohjauksesta sekä niiden hallinnoimiseksi välttämättömien tietojärjestelmien ylläpidosta ja kehittämisestä.

Jollei tässä laissa toisin säädetä, tietojärjestelmän tietojen ja niihin liittyvien asiakirjojen julkisuuteen, luovuttamiseen sekä luovuttamisesta perittäviin maksuihin sovelletaan viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia ja henkilötietojen käsittelyyn luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta (yleinen tietosuojasetus) annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) 2016/679 ja tietosuojalakia (1050/2018). Henkilötietojen käsittelyyn ei kuitenkaan sovelleta, mitä mainitun asetuksen 18 artiklan 1 kohdan a ja b alakohdassa säädetään.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus ja kalatalousalue ovat 94 §:n 1 momentin 3 ja 6 kohdissa tarkoitettujen rekisterien yhteisrekisterinpitäjiä. Rekisterinpitäjän velvollisuuksista, yleisestä toiminnasta ja käytettävyydestä, tietojen eheydestä, suojaamisesta tai säilyttämisestä vastaa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus. Edellä mainitusta poiketen, rekisterinpitäjän velvollisuuksista vastaa kuitenkin kalatalousalue, jos käsiteltävät henkilötiedot koskevat kalatalousalueen tässä laissa määriteltyä tehtävää.

Kukin rekisterinpitäjä vastaa 94 §:n mukaisesti vastuullaan olevan rekisterin hallinnoimiseksi välttämättömän tietojärjestelmän ylläpidosta ja kehittämisestä. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tietojärjestelmien ylläpidosta ja kehittämisestä vastaavat elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus yhdessä maa- ja metsätalousministeriön kanssa. Ruokavirasto tuottaa ylläpito- ja muita tietohallinnon palveluita elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen vastuulla oleville tietojärjestelmille.

Maa- ja metsätalousministeriö vastaa tietovarannon sekä sen hallinnoimiseksi tarvittavien tietojärjestelmien ylläpidon ja kehittämisen ohjauksesta sekä julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetun lain (906/2019) mukaisesti niiden yhteentoimivuuden ohjauksesta.

Jollei tässä laissa toisin säädetä, tietovarannon tietojen ja niihin liittyvien asiakirjojen julkisuuteen, luovuttamiseen sekä luovuttamisesta perittäviin maksuihin sovelletaan viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia ja henkilötietojen käsittelyyn luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta

liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta (yleinen tietosuoja-asetus) annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) 2016/679 ja tietosuojalakiä (1050/2018). Henkilötietojen käsittelyyn ei kuitenkaan sovelleta, mitä mainitun asetuksen 18 artiklan 1 kohdan a ja b alakohdassa säädetään.

93 §

Kalataloushallinnon tietojärjestelmän käyttö-tarkoitus

Kalataloushallinnon tietojärjestelmää käytetään:

- 1) kalastuksen ja kalastuksenvalvojien valvontaan;
- 2) kalavarojen käytön ja hoidon suunnitteluun ja tehostamiseen;
- 3) kalastonhoitomaksujen seurantaan;

4) kalastonhoitomaksun suorittaneiden henkilöiden kokonaismäärän selvittämiseen;

5) kalastajien osoitteiden selvittämiseen kalastonhoitomaksua koskevan tilillepanokortin lähettämiseksi;

6) kalastonhoitomaksuina kertyneiden varojen jakamiseen;

7) viranomaisen tiedottamiseen;

8) kalatalousneuvontaan;

9) kalastuksen sekä kalakantojen hoitoon liittyvien muiden tehtävien hoitamiseen; sekä

10) viranomaisen suunnittelu-, valvonta- ja selvitystehtäviin, tutkimukseen ja tilastojen laatimiseen.

Tietojärjestelmän tietoja voidaan luovuttaa opinnäytetyön tekemiseen, jos tietojen luovuttamista voidaan pitää tutkimussuunnitelman perusteella tarpeellisena ja jos tutkimustyöllä on vastuullinen ohjaaja tai siitä vastaava ryhmä. Tietojen luovutuksen edellytyksenä on lisäksi, etteivät yksittäistä henkilöä koskevat tiedot paljastu ulkopuolisille ja että henkilötiedot hävitetään, kun ne eivät enää ole tarpeen tutkimuksen suorittamiseksi tai sen tulosten asianmukaisuuden varmistamiseksi.

93 §

Kalavarojen käytön ja hoidon tietovarannon käyttötarkoitus

Kalavarojen käytön ja hoidon tietovarantoa käytetään:

1) kalastuksen ja kalastuksenvalvojien valvontaan;

2) kalavarojen käytön ja hoidon suunnitteluun ja tehostamiseen;

3) kalastonhoitomaksujen seurantaan *sekä maksusuoritusten todentamiseen 92 §:ssä tarkoitetun rekisterinpitäjän tai viranomaisen palvelussa;*

4) kalastonhoitomaksun suorittaneiden henkilöiden kokonaismäärän selvittämiseen;

5) kalastonhoitomaksuina kertyneiden varojen jakamiseen;

6) viranomaisen tiedottamiseen;

7) kalatalousneuvontaan;

8) kalastuksen sekä kalakantojen hoitoon liittyvien muiden tehtävien hoitamiseen; sekä

9) *tutkimukseen ja tilastojen laatimiseen sekä viranomaisen suunnittelu-, valvonta- ja selvitystehtäviin.*

94 §

Tietojärjestelmän rakenne ja sisältö

Kalataloushallinnon tietojärjestelmä muodostuu:

1) kaupallisista kalastajista pidettävästä rekisteristä, johon saadaan tallettaa kaupallisen kalastajan nimi ja henkilö-, yritys- tai yhteisötunnus sekä äidinkieli, kaupallisen kalastajan koti- tai asuinpaikkatiedot ja yhteystiedot, tieto siitä, mihin 88 §:ssä tarkoitettuun kaupallisten kalastajien ryhmään kalastaja kuuluu, tieto siitä harjoittaako kaupallinen kalastaja kalastusta sisävesillä vai merialueella, tiedot saalisilmoituksista sekä tieto rekisteröinnin alku- ja päättymisajankohdasta;

2) kalastonhoitomaksurekisteristä, johon merkitään niiden Suomessa vakinaisesti asuvien henkilöiden nimet ja syntymäajat, joiden puolesta kalastonhoitomaksu on maksettu, suoritettun kalastonhoitomaksun määrä, maksuaika sekä aika, jolta kalastonhoitomaksu on maksettu;

3) omistajakorvausrekisteristä, johon merkitään 84 §:ssä tarkoitettut tiedot;

4) istutusrekisteristä, johon saadaan tallettaa jokaisesta kalanistutuksesta istuttajan nimi, istutettu laji ja kanta, istutettavan erän alkuperä, istukkaiden koko, ikä ja kappalemäärä sekä istutuspaikka ja -aika;

5) kalatalousvelvoite- ja -maksurekisteristä, johon merkitään vesilain 3 luvun 15 §:ssä tarkoitettuja suunnitelmia koskevat tiedot;

94 §

Kalavarojen käytön ja hoidon tietovarannon rakenne ja sisältö

Tietovaranto muodostuu:

1) kaupallisista kalastajista pidettävästä rekisteristä, jonka rekisterinpitäjänä toimivat elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset. Rekisteriin merkitään kaupallisen kalastajan nimi ja henkilö-, yritys- tai yhteisötunnus sekä äidinkieli, kaupallisen kalastajan koti- tai asuinpaikkatiedot ja yhteystiedot, tieto siitä, mihin 88 §:ssä tarkoitettuun kaupallisten kalastajien ryhmään kalastaja kuuluu, tieto siitä harjoittaako kaupallinen kalastaja kalastusta sisävesillä vai merialueella, tiedot saalisilmoituksista sekä tieto rekisteröinnin alku- ja päättymisajankohdasta;

2) kalastonhoitomaksurekisteristä, jonka rekisterinpitäjänä toimii Metsähallitus. Rekisteriin merkitään niiden Suomessa vakinaisesti asuvien henkilöiden nimet, osoitteet ja syntymäajat, joiden puolesta kalastonhoitomaksu on maksettu, suoritettun kalastonhoitomaksun määrä, maksuaika sekä aika, jolta kalastonhoitomaksu on maksettu, lisäksi voidaan merkitä myös muita yhteystietoja;

3) omistajakorvausrekisteristä, jonka yhteisrekisterinpitäjinä toimivat elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset ja kalatalousalueet. Rekisteriin merkitään 84 §:ssä tarkoitettut tiedot, vesialueen omistajan yhteystiedot tai yhteyshenkilöiden yhteystiedot;

4) istutusrekisteristä, jonka rekisterinpitäjänä toimivat elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset. Rekisteriin merkitään jokaisesta kalanistutuksesta istuttajan, ilmoituksen jättäjän ja istutuserän vastaanottajan yhteystiedot, istutettu laji ja kanta, istutettavan erän alkuperä, istukkaiden koko, ikä ja kappalemäärä sekä istutuspaikka ja -aika;

5) kalatalousvelvoite- ja -maksurekisteristä, jonka rekisterinpitäjänä toimivat elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset. Rekisteriin merkitään vesilain 3 luvun 15 §:ssä tarkoitettuja suunnitelmia koskevat tiedot;

6) kalatalousaluerekisteristä, johon merkitään kalatalousalueen nimi, alueellinen ulottuvuus, vastuuhenkilöt ja yhteystiedot;

7) kalastuksensivalvojakisteristä, johon merkitään kalastuksensivalvojan nimi ja kuva sekä syntymäaika, henkilötunnus, hyväksynnän voimassaoloaika, valtuuttaja, toimialue sekä valtuutuksen voimassaoloaika; *sekä*

8) kalastuksensääteilyrekisteristä, johon merkitään tähän lakiin perustuvista sekä sen nojalla asetettavista viranomaisen kalastuksenrajoituksista rajoituksen tyyppi, rajoituksen sisältö, rajoitusalue sekä rajoituksen kesto.

Rekistereihin saadaan tallettaa myös muita 93 §:ssä tarkoitettujen tehtävien hoitamiseksi välttämättömiä tietoja sekä tietojärjestelmän käyttötarkoituksen kannalta tarpeellisia tietoja, ei kuitenkaan henkilötietoja.

6) kalatalousaluerekisteristä, *jonka yhteisrekisterinpitäjinä toimivat elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset ja kalatalousalueet. Rekisteriin merkitään kalatalousalueen nimi, alueellinen ulottuvuus, vastuuhenkilöt, yhteystiedot ja kalatalousalueen päätösvaltaa käyttävän yleiskokouksen järjestämiseen tarvittavat tiedot;*

7) kalastuksensivalvojakisteristä, *jonka rekisterinpitäjänä toimivat elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset. Rekisteriin merkitään kalastuksensivalvojan nimi ja kuva sekä syntymäaika, henkilötunnus, hyväksynnän voimassaoloaika, valtuuttaja, toimialue sekä valtuutuksen voimassaoloaika;*

8) *kalastuksensääteilyyn liittyvästä tietoa-ineistosta, jonka rekisterinpitäjänä toimivat elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset. Tietoa-ineistoon merkitään tähän lakiin perustuvista sekä sen nojalla asetettavista viranomaisen kalastuksenrajoituksista rajoituksen tyyppi, rajoituksen sisältö, rajoitusalue sekä rajoituksen kesto; sekä*

9) *vapaa-ajankalatalouden saalisrekisteristä, jonka rekisterinpitäjänä toimii Luonnonvara-keskus. Rekisteriin merkitään tämän lain 62 a §:ssä tarkoitetun saalisilmoituksen perusteella kalastajan nimi ja osoitetiedot tai kalastusmatkailutilaisuuden järjestäjän nimi ja osoitetiedot, tiedot pyydetystä kalasta, pyyntiväline, päivämäärä ja pyyntialue. Luonnonvarakeskuksen on säilytettävä rekisteriin tallentamansa henkilötiedot erillään muista rekisterissä säilytettävistä tiedoista. Henkilötietoja saavat käsitellä tunnisteellisessa muodossa ainoastaan ne Luonnon-varakeskuksen henkilöt, joiden tehtävien suorittamiseksi se on välttämätöntä. Luonnonvara-keskuksen on nimettävä nämä henkilöt tai määriteltävä tehtävät.*

Rekistereihin saadaan tallettaa myös muita 93 §:ssä tarkoitettujen tehtävien hoitamiseksi välttämättömiä tietoja sekä *tietovarannon* käyttötarkoituksen kannalta tarpeellisia tietoja, ei kuitenkaan henkilötietoja.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä kalava-

rojen käytön ja hoidon tietovarannon rakenteesta sekä rekistereiden ja tietoaaineistojen yhteentoimivuuden varmistamisesta.

95 §

Kalataloushallinnon rekisterien pitäjien oikeus saada tietoja viranomaisilta

Rekisterinpitäjällä on salassapitosäännösten estämättä oikeus saada kalastusalusrekisteriä, liikenneasioiden rekisteriä ja Ahvenanmaan alusrekisteriä pitäviltä viranomaisilta sellaiset rekistereihin rekisteröityjä kalastusaluksia ja niiden omistajia sekä haltijoita koskevat tiedot, jotka ovat välttämättömiä 93 §:ssä säädettyjen tehtävien hoitamiseksi.

Tiedot voidaan luovuttaa teknisen käyttöyhteyden avulla tai muutoin sähköisessä muodossa.

95 §

Tietovarannon rekisterien pitäjien oikeus saada tietoja viranomaisilta

Rekisterinpitäjällä on salassapitosäännösten estämättä oikeus saada kalastusalusrekisteriä, liikenneasioiden rekisteriä ja Ahvenanmaan alusrekisteriä pitäviltä viranomaisilta sellaiset rekistereihin rekisteröityjä kalastusaluksia ja niiden omistajia sekä haltijoita koskevat tiedot, jotka ovat välttämättömiä 93 §:ssä säädettyjen tehtävien hoitamiseksi.

95 a §

Kalavarojen käytön ja hoidon tietovarannon tietojen luovuttaminen

Tietovarannon tietoja voidaan luovuttaa salassapitosäännösten estämättä vesilain tai ympäristönsuojelulain (527/2014) mukaisen velvoitetarkkailun tekemiseen tai opinnäytetyön tekemiseen, jos tietojen luovuttamista voidaan pitää tutkimus- tai tarkkailusuunnitelman perusteella tarpeellisena ja jos tutkimustyöllä on vastuullinen ohjaaja tai siitä vastaava ryhmä. Tietojen luovutuksen edellytyksenä on lisäksi, etteivät yksittäistä henkilöä koskevat tiedot paljastu ulkopuolisille ja että henkilötiedot hävitetään, kun ne eivät enää ole tarpeen tutkimuksen suorittamiseksi tai sen tulosten asianmukaisuuden varmistamiseksi.

Kukin 94 §:ssä tarkoitettu rekisterinpitäjä saa salassapitosäännösten estämättä luovuttaa välttämättömiä tämän lain 94 §:n mukaisia tietovarannon tietoja kalakantojen ja kalastuksen tutkimusta, seuranta ja käytön suunnittelua sekä valvontaa ja tilastojen laatimista varten maa- ja metsätalousministeri-

96 §

Tietojen luovuttaminen ulkomaiden viranomaisille ja kansainvälisille toimielimille

Kalataloushallinnon tietojärjestelmässä olevia tietoja saa salassapitosäännösten estämättä luovuttaa Euroopan unionin jäsenvaltion tai Euroopan talousalueeseen kuuluvan valtion viranomaisille, Euroopan komissiolle, Euroopan kalastuksenvalvontavirastolle ja kansainvälisissä sopimuksissa tarkoitetuille viranomaisille Euroopan unionin lainsäädännöstä tai Suomea sitovista kansainvälisistä sopimuksista johtuvien velvoitteiden hoitamiseksi.

Rekisterinpitäjät päättävät kukin tietojen luovuttamisesta oman toimialansa osalta.

98 §

Asetuksenantovaltuus

Kalataloushallinnon tietojärjestelmässä käytettävästä kirjaamistavasta ja sen tekniestä hallinnoinnista voidaan säätää tarkemmin maa- ja metsätalousministeriön asetuksella.

12 luku

96 §

Tietojen luovuttaminen ulkomaiden viranomaisille ja kansainvälisille toimielimille

Kalavarojen käytön ja hoidon tietovarannossa olevia tietoja saa salassapitosäännösten estämättä luovuttaa Euroopan unionin jäsenvaltion tai Euroopan talousalueeseen kuuluvan valtion viranomaisille, Euroopan komissiolle, Euroopan kalastuksenvalvontavirastolle ja kansainvälisissä sopimuksissa tarkoitetuille viranomaisille Euroopan unionin lainsäädännöstä tai Suomea sitovista kansainvälisistä sopimuksista johtuvien velvoitteiden hoitamiseksi.

Rekisterinpitäjät päättävät kukin tietojen luovuttamisesta oman toimialansa osalta. *Maa- ja metsätalousministeriö voi luovuttaa rekisterinpitäjiltä saamansa tiedot 1 momentin mukaisesti.*

98 §

(kumotaan)

Valvonta ja seuraamukset

12 luku

99 §

Valvonta ja seuraamukset

99 §

Valvontaviranomaiset ja kalastuksenvälvojat

Valvontaviranomaiset ja kalastuksenvälvojat

Edellä 1 momentin 5 kohdassa tarkoitettulla kalastuksenvälvoijalla ei ole kuitenkaan toimivaltaa valvoa Euroopan unionin yhteistä kalastuspolitiikkaa koskevan unionin lainsäädännön eikä sen toimeenpanemiseksi annetun kansallisen lainsäädännön noudattamista.

Edellä 1 momentin 5 kohdassa tarkoitettulla kalastuksenvälvoijalla ei ole kuitenkaan toimivaltaa valvoa kaupallista kalastusta koskevaa Euroopan unionin yhteistä kalastuspolitiikkaa koskevan unionin lainsäädännön eikä sen toimeenpanemiseksi annetun kansallisen lainsäädännön noudattamista.

118 §

118 §

Kalastusrikkomus

Kalastusrikkomus

Joka tahallaan tai huolimattomuudesta

Joka tahallaan tai huolimattomuudesta

10) rikkoo 91 §:ssä säädettyä kalan ensimyyntikieltoa tai 55 §:ssä säädettyä rauhoitetun kalan myyntikieltoa,

10) rikkoo 90 §:ssä säädettyä saaliiden ilmoitusvelvollisuutta, 91 §:ssä säädettyä kalan ensimyyntikieltoa tai 55 §:ssä säädettyä rauhoitetun kalan myyntikieltoa,

on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, kalastusrikkomuksesta sakkoon.

15) laiminlyö 74 §:ssä säädetyt istutusten ilmoitusvelvollisuuden

16) Ottaa vapaa-ajankalastuksessa Euroopan unionin neuvoston kalastusta Itämerellä sovellettavien kalastusmahdollisuuksien vahvistamista koskevan asetuksen säännösten vastaisesti saaliiksi lohen kiellettyinä aikana tai ylittää kalastajalle asetetun saaliskiintiön on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, kalastusrikkomuksesta sakkoon.

Joka tahallaan laiminlyö 62 a §:n 3 momentin nojalla annetun valtioneuvoston asetuksessa säädettyjen tietojen ilmoittamisen, on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, kalastusrikkomuksesta sakkoon.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

